

Χειμώνας Οκτώβριος 2007 - Ιανουάριος 2008 (**19**) www.stachtes.com

απόψεις, κριτική, ματιές, επεμβάσεις

i) αγριμολόγος...(ο): [Ευτυχώς υπάρχουν κάποιοι...Εγγονόπουλοι](#) **ii) Κριτική Βιβλίου.** Μαρία Πετρίτση: [Μαρία Ζαούση, Τα πορτοκάλια](#) **iii) Μνήμη.** [Βλεμμίδης Νικηφόρος \(1192-1272\)](#) **iv) Θεωρία.** Λίτσα Χατζοπούλου: [Femme Fatale](#) **v) Δοκίμιο.** Ομάδα «Ανορθογραφίες»: [Η υπεραλίευση των τόνων στο ελληνικό γλωσσικό αρχιπέλαγος...](#) **vi) Δοκίμιο.** Κώστας Κουτσουρέλης: [Αρνολντ Σαίνμπεργκ. ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΥ](#)

λογοτεχνικά κείμενα

vii) Γιώργος Τζεβελεκάκης **viii) Νέστορας Πουλάκος** **ix) Ίριδα Κούτσα** **x) Φαίδων Θεοφίλου** **xi) Σεραφείμ Χατζόπουλος** **xii) Johnny Droga** **xiii) Ελληνίδα** **xiv) Δημήτρης Αθηνάκης** **xv) Γιάννης Γκούμας** **xvi) Θοδωρής Βοριάς** **xvii) Σωκράτης Ξένος** **xviii) Μπάμπης Πατζόγλου** **xix) Διαβάστε τα κείμενα των συνεργατών μας (συνεχή ενημέρωση) | ΝΕΑ ΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ (+ Δελτία Τύπου, συνεχή ανανέωση) | ΟΙ ΣΤΑΧΤΕΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΑΣ**

[αρχή σελίδας](#)

α γ ρ ι μ ο λ ό γ ο ς...(ο)

Ευτυχώς υπάρχουν κάποιοι...Εγγονόπουλοι

Εδώ και χρόνια αναπτύσσεται (αναπτύχθηκε) μία νέα εικαστική πραγματικότητα, της τηλεοπτικής εικόνας. Ελάχιστα διασώζονται από αυτό το διεισδυτικό μέσο. Πρόκειται για έναν αδίστακτο οικιακό επιστάτη που λειαίνει και επηρεάζει όλες τις πτυχές του χαρακτήρα μας. Μπροστά μας περνούν διάφορα τερατόμορφα χωρίς πια να εντυπωσιάζουν. Ο εθισμός, ο

μηδενισμός του θεατή. Αιώνες παραποιούνται με μια απλή αφαιρετική συρραφή, ένα κουμπί, το τηλεκοντρόλ. Το μοντάζ με τα εναλλάξ πλάνα, η ανόητη φλυαρία, χωμένα στο σπιτικό του καθενός, στη καθημερινότητά μας, στη συνειδησή όλων. Ήθη νοθεύονται, Λόγοι Ύπαρξης ευτελίζονται, το παράλογο νομιμοποιείται χωρίς να απορεί κανείς. Όλοι παρόντες στην αιώνια απουσία του καναπέ με τα πατατάκια. Η τέχνη απομακρύνεται ψάχνοντας καταφύγιο.

Η σημερινή τιβούλα μας είναι μια ενσταντανέ κολυμβήθρα, ένα μικρό «βούτηγμα» αρκεί για να πάρει κανείς το τίτλο του «καλλιτέχνη», της «προσωπικότητας», του «μεγάλου τραγουδιστή».

Όλοι, με ένα ολιγόλεπτο βάπτισμα κατατάσσονται αυτομάτως στη κατηγορία των «δημοσίων προσώπων». Αφήστε τις λέξεις να τις παίρνει ο άνεμος, ασφυκτιούν άλλωστε στη φοβερή στενότητα των χώρων, εκεί που κυριαρχεί το τηλεοπτικό μάτι της αδράνειας. Τα «εμπώλητα» σκουπίδια αποκτούν επιτέλους φωνή, δημιουργούν νέες κατηγορίες τηλεπερσόνων, νέες λαμπερές μετριότητες καθορίζουν τη γνώμη της (σιωπηρής) πλειοψηφίας. Λέξεις όπως «πρωινάδικο» ή και «μεσημεριανό» αποκτούν πρωτόγνωρη σημειολογική αξία. Κάποιοι, ελάχιστοι, φυσικά ξεχωρίζουν, μα είναι τόσο λίγοι, απειροελάχιστοι, δεν ακούγονται καν.

Η τιβούλα έγινε ο φυσικός σύμμαχος του καθημερινού ανθρώπου, του καταπραΰνει το πόνο, τις δυσκολίες της ακρίβειας, του γυαλίζει τις άθλιες εικόνες του περιβάλλοντος. Ο φτωχός θεατής ξεχνά για λίγο τα βάσανά του. Όλα. Ακόμη και οι σκέψεις, οι δημιουργικές, από ανθρώπους πραγματικά ανήσυχους, με ικανότητες, αδρανούν μπροστά στο ισοπεδωτικό αυτό κύμα της τηλεοπτικής ευκολίας. Τα σκουπίδια ως δια μαγείας εξαφανίζονται από το πεζοδρόμιο, οι παράνομες χωματερές που πλημμύρισαν τον τόπο επίσης. Τα ράντζα μετατρέπονται σε ξενοδοχεία πέντε αστέρων, και εάν κάποιες τηλεοπτικές εικόνες δείξουν το αληθινό πρόσωπο του κόσμου μας, οι τηλεοπτικοί ήρωες διαμαρτύρονται εξ ονόματος του παθητικού θεατή που κομπάζει με ικανοποίηση μέσα από το μίζερό του σαλόνι για την «ηρωική» πράξη της επώνυμης τηλεπερσόνας-γκουρού που «υπερασπίζεται» τα δικάιά του.

Έχω φυλαγμένα καλά ένα κειμενάκι με τίτλο «Οι Σηριαλιστές» του Κώστα Γεωργουσόπουλου στο περιοδικό «λέξη» το Μάη του 1981 -έχουν δηλαδή περάσει από τότε 26 και κάτι χρόνια- τελειώνοντας το άρθρο, γράφει: «**Ποιος μίλησε για κανάλια; Πλοκάμια διαλέγουμε. Ο σηριαλισμός είναι κίνημα, είναι χιονοστιβάδα. Λίγο ακόμη κι όσοι αντιστέκονται θα κατηγορηθούν ως αιρετικοί. Για άλλη μια φορά και η τέχνη θα καταφύγει στα σπήλαια. Θυμηθείτε τον Κατσαρό: ‘Πάρτε μαζί σας νερό, το μέλλον έχει πολλή ξηρασία’**». Προφητικό κείμενο. Αντιπροσωπεύει αυτούς που αντιστέκονται, δεν είναι πολλοί, αλλά ούτε και ελάχιστοι. Πάντα έτσι ήταν αυτοί οι... Εγγονόπουλοι. Τον διάλεξα σαν παράδειγμα, έτσι, λόγο του τρέχοντος έτους 2007 που τον τιμά. Ένα έτος που σε λίγο μας αφήνει.

Copyright©Στράτος Φουντούλης. Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 2007 | stratosfountoulis.wordpress.com |

[αρχή σελίδας](#)

Ομάδα «Ανορθογραφίες»: *Η υπεραλίευση των τόνων στο ελληνικό γλωσσικό αρχιπέλαγος...*

Η προσπάθεια που καταβάλλεται στην Γερμανία από το «Συμβούλιο για την γερμανική ορθογραφία» και απευθύνεται και στις γειτονικές της γερμανόφωνες χώρες προκειμένου να υιοθετηθεί απ' όλες μία μέση ορθογραφική οδός (εφημερίδα «Αντιφωνητής», 15-3-2006) αποκαλύπτει την έντονη ανάγκη να υπάρξει ένα κοινό σύστημα συνεννόησης, το οποίο θα

εξορθολογίσει τις ακρότητες και θα συνεισφέρει στην άρση κάθε σύγχυσης. Τη σημασία της προσπάθειας αυτής οι Έλληνες την αντιλαμβανόμαστε εύκολα, καθώς γενιές ολόκληρες έχουν τάλαιπωρηθεί από τα γλωσσικά κονταροχτυπήματα αρχαϊστών-«καθαρολόγων» και «μαλλιαριστών». Η φυσιολογική λύση του προβλήματος δόθηκε μεταπολιτευτικά με την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης (καί διοικητικής) γλώσσας, ενώ το βήμα εξορθολογισμού ολοκληρώθηκε με την καθιέρωση του μονοτονικού όταν οι συνθήκες είχαν πλέον ωριμάσει. Κι ενώ το υπάρχον σύστημα παρέχει το απαιτούμενο πλαίσιο που προσφέρει τις λύσεις στις γλωσσικές απορίες, προτείνει την κοινή γραμμή και αίρει τις συγχύσεις, ανταποκρινόμενο μάλιστα στην γλωσσική πραγματικότητα των φυσικών ομιλητών της ελληνικής, η παλινορθωμένη με ιδιαίτερη ένταση τον τελευταίο καιρό εμμονή των υποστηρικτών του πολυτονικού συστήματος σ' αυτό τείνει να δημιουργήσει νέο «γλωσσικό ζήτημα», καθώς καταργεί την κοινή γραμμή κι επιβραβεύει την αδιέξοδη τακτική τού «γράφω όπως μ' αρέσει, γιατί έτσι μ' αρέσει». Είναι ανάγκη, λοιπόν, να υπερασπιστούμε το μονοτονικό σύστημα απέναντι στο πολυτονικό, υπερασπιζόμενοι την ανάγκη κοινού τρόπου ορθογράφησης που δεν θα επιτρέψει την εξάπλωση των συγχύσεων.

Το μονοτονικό σύστημα τονισμού, παρά τις κατηγορίες που του απευθύνονται για κατάλυση της μακραίωνης ελληνικής γραπτής παράδοσης, για αδυναμία του να καταδείξει την ετυμολογία των λέξεων, άρα και τη σχέση των νέων με τα αρχαία ελληνικά, και για γενικότερη περιφρόνηση της «λογικής»(;), συνιστά ουσιαστικά το μοναδικό στην πραγματικότητα εξορθολογισμένο σύστημα τονισμού, γι' αυτό και βρίσκει τις απαντήσεις σ' όλες τις κατηγορίες που του αποδίδονται, δικαιολογώντας δυναμικά την ύπαρξή του. Αναφορικά καταρχάς με το πόσο «λογική» είναι η χρήση του, σημειώνουμε πως το μονοτονικό αποτελεί το σύστημα τονισμού που αντιστοιχεί στις σύγχρονες γλωσσικές ανάγκες των Νεοελλήνων, εφόσον δηλώνει τη συλλαβή που προφέρεται δυνατότερα σε κάθε λέξη, τη συλλαβή συνεπώς που τονίζεται. Ψιλές, δασείες, περισπωμένες και βαρείες δεν καταγράφουν καμία φωνητική πραγματικότητα της νέας ελληνικής. Η προσωδία έχει χαθεί για την ελληνική γλώσσα ήδη από την εξέλιξή της στην κοινή των ελληνιστικών χρόνων. Μακρές και βραχείες συλλαβές στα νέα ελληνικά δεν έχουν κανένα απολύτως νόημα. Ως εκ τούτων, η συμμόρφωση του τονικού συστήματος στις πραγματικές ανάγκες της γλώσσας συνιστά τη μοναδική λογική κίνηση. Είναι αυθαίρετο να χαρακτηρίζεται ως «λογικό» το πολυτονικό, που δεν αντιστοιχεί στη σύγχρονη γλωσσική πραγματικότητα.

Η κατάλυση της «μακραίωνης ελληνικής γραπτής παράδοσης» αποτελεί άλλο ένα επιχείρημα υπέρ του πολυτονικού, το οποίο όμως αντικρίζει μόνο την μία όψη του νομίσματος. Είναι γεγονός πως μετά την προσθήκη των τονικών σημαδιών στον ελληνικό γραπτό λόγο κατά την ελληνιστική εποχή από τον Αριστοφάνη τον Βυζάντιο, προκειμένου να διατηρηθεί στη μνήμη των φιλολόγων η προσωδιακή προφορά που 'χε στο μεταξύ χαθεί, και κυρίως μετά τη γενίκευση της χρήσης των σημαδιών αυτών πολύ αργότερα, κατά τον 9ο προς τον 10ο μ.Χ. αι., ακολούθησε μία μακρά περίοδος 10 περίπου αιώνων κατά τους οποίους η ελληνική γλώσσα γραφόταν στο πολυτονικό. Είναι όμως επίσης γεγονός πως εξίσου μακραίωνη είναι και η ελληνική γραπτή παράδοση πριν το πολυτονικό. Οι υποστηρικτές του πολυτονικού θεωρούν «συγκλονιστική» την κατάργηση των τόνων που χρησιμοποιήθηκαν για αιώνες στην ελληνική γραφή, δεν θεωρούν όμως ποτέ εξίσου συγκλονιστική την παρέμβαση των αλεξανδρινών φιλολόγων στο σύστημα γραφής με την προσθήκη τονικών σημαδιών που ποτέ νωρίτερα δεν υπήρξαν! Οι υποστηρικτές του πολυτονικού θεωρούν «ασέβεια» την μεταγραφή στο μονοτονικό κειμένων που πρωτογράφησαν στο πολυτονικό, ιδίως εφόσον οι συγγραφείς των κειμένων

αυτών έχουν επιχειρηματολογήσει και υπέρ του πολυτονικού. Από την άλλη μεριά ωστόσο θεωρούν «αυτονόητο»(;) ότι πρέπει να τυπώνονται στο πολυτονικό τα έργα αρχαίων συγγραφέων που ποτέ δεν τα έγραψαν σε αυτό! Έτσι, τα κείμενα του Ομήρου, του Ηρόδοτου, του Αισχύλου, του Σοφοκλή, του Ευριπίδη, του Αριστοφάνη, του Θουκυδίδη, του Ξενοφώντα, του Δημοσθένη θεωρείται «λογικό» να γράφονται στο πολυτονικό, τη στιγμή που ποτέ δεν πρωτογράφηκαν σε αυτό! Δύο μέτρα και δύο σταθμά; Ή τα παρουσιάζουμε όπως συμφέρει στη διαμορφωμένη ιδεολογία μας;

Το πολυτονικό προβάλλεται έναντι του μονοτονικού για τον επιπρόσθετο λόγο πως καθιστά σαφέστερη την ετυμολογία των λέξεων. Υποστηρίζεται, για παράδειγμα, ότι ο «ανθυπολογαγός» δεν είναι δυνατό να κατανοηθεί από τους νέους ομιλητές της γλώσσας μας, αν δεν αναχθεί στην ετυμολογική του ρίζα, η οποία θα εξηγήσει πώς η πρόθεση «αντί» τρέπεται σε «ανθ-». Ούτε το επιχείρημα αυτό, ωστόσο, έχει ισχύ, αφού συγχέει την γραφή με την ετυμολογία. Ακόμη κι αν επιλέξουμε τη γραφή των λέξεων στο πολυτονικό σύστημα, η επιλογή αυτή από μόνη της δεν αρκεί προκειμένου να εξηγηθεί καμία αρχική προέλευση των λέξεων. Χρειάζεται ιδιαίτερη ερμηνεία, η οποία θα εξηγήσει πώς προέκυψε η κάθε λέξη. Η ερμηνεία αυτή απαιτεί πάντα την ίδια διαδικασία παρουσίασης σ' όσους δεν την έχουν υπόψη τους, είτε η οποιαδήποτε λέξη είναι γραμμένη στο πολυτονικό, είτε στο μονοτονικό. Η ετυμολογία, λοιπόν, ως ξεχωριστή ερμηνευτική διαδικασία, είναι λάθος να συγχέεται με τη γραφή. Η πραγματικότητα αυτή ενισχύεται από λέξεις των οποίων η ετυμολογία δεν σχετίζεται καθόλου με τις προσωδιακές συνθήκες που φανερώνουν οι τόνοι. Παράδειγμα αποτελεί το ρήμα «διέρχομαι», το οποίο δεν απαιτεί καμία παραπομπή στο πολυτονικό προκειμένου να εξηγηθεί η προέλευσή του από την πρόθεση «διά» και το ρήμα «έρχομαι». Με βάση, συνεπώς, την άποψη που προκρίνει το πολυτονικό για λόγους ετυμολογικούς, τι θα έπρεπε να συμβεί στην προκειμένη περίπτωση; Μήπως θα έπρεπε να εφεύρουμε ένα νέο σύστημα γραφής, το οποίο θα παραπέμπει απευθείας στην ετυμολογία των λέξεων; Είναι βέβαιο πως τέτοιου είδους απόπειρες δεν οδηγούν πουθενά, ή, μάλλον, οδηγούν μόνο στην σύγχυση, όπως φαίνεται από την αντίστοιχη «ορθογραφική» απόπειρα του Γ. Μπαμπινιώτη στο λεξικό του, σύμφωνα με την οποία επιχειρήθηκε η «διόρθωση» της γραφής των λέξεων με βάση την ετυμολογία τους. Το αποτέλεσμα ήταν το «αγώρι», το «τσηρώτο» και η «καλοιακούδα»! Πλήρης γλωσσική αναρχία!

Δεδομένης της αδυναμίας των προηγούμενων επιχειρημάτων που διατυπώνονται υπέρ του πολυτονικού, οι υποστηρικτές τους έχουν οδηγηθεί στο σημείο να το συνδέουν με μια υποτιθέμενη ικανότητά του να ωριμάζει τις γνωστικές λειτουργίες των μαθητών και να βελτιώνει τις οπτικοαντιληπτικές τους ικανότητες, καθώς τους εξοικειώνει με έναν συνθετότερο κώδικα γραφής. Η σύνδεση αυτή στηρίζεται μάλιστα σε «έρευνες» που γίνονται σε μαθητές οι οποίοι διδάσκονταν παράλληλα τόσο το μονοτονικό, όσο και το πολυτονικό σύστημα τονισμού. Το επιχείρημα της βελτίωσης των μαθητών χάρη στη μελέτη συνθετότερων κωδικών γραφής είναι εξαιρετικά αποτυχημένο, για τον απλούστατο λόγο ότι η γραφή της νεοελληνικής γλώσσας, ακόμη κι αν απλουστεύεται κάπως όταν γίνεται χρήση του μονοτονικού, εξακολουθεί να είναι μία εξαιρετικά σύνθετη γραφή, στην οποία εμφανίζεται, για παράδειγμα, πλήθος [i] (η,ι,υ,ει,οι,υι), [o] (ο,ω), [e] (ε, αι). Η ποικιλία αυτή, ωστόσο, δεν είναι αρκετή προκειμένου οι χρήστες της νέας ελληνικής να κατορθώσουν τον άσκοπο χειρισμό της· αντίθετα, μάλιστα, η ποικιλία αυτή προκαλεί σύγχυση σ' ένα μεγάλο ποσοστό των χρηστών, οι οποίοι υποπίπτουν σε ορθογραφικά λάθη. Επιπρόσθετα, η μακρά περίοδος εφαρμογής του πολυτονικού κάθε άλλο παρά αποδεικνύει ότι η χρήση του οδηγούσε στην βελτίωση των μαθητών. Οι μαθητές που

διδάσκονταν το πολυτονικό ταλαιπωρούνταν σε μεγάλο ποσοστό από τα τονικά σημάδια, τα οποία συχνά λειτουργούσαν τελείως αποτρεπτικά για έναν ικανό αριθμό νέων από το να συνεχίσουν και να κατορθώσουν ν' αποφοιτήσουν απ' το σχολείο. Το «πόρισμα» οποιασδήποτε «έρευνας», συνεπώς, επί μικρού δείγματος μαθητών, που «αποδεικνύει» την «θεραπευτική» ικανότητα του πολυτονικού, δεν μπορεί να σταθεί πλάι στα αληθινά πορίσματα της μακροπερίοδης εφαρμογής του πολυτονικού στο ελληνικό σύστημα εκπαίδευσης. Επιπλέον, χρειάζεται πάνω στις αντίστοιχες «έρευνες» να ελέγχεται και το εξής: αν η πρόσθετη διδασκαλία του πολυτονικού πλάι στο μονοτονικό ωφέλησε όντως ορισμένους μαθητές, πόσο περισσότερο θα 'χαν ωφεληθεί οι ίδιοι μαθητές στην περίπτωση που η πρόσθετη γλωσσική τους ενασχόληση δεν γινόταν πάνω στο πολυτονικό, αλλά σε επιπλέον γλωσσικές ασκήσεις στο μονοτονικό;

Το δυστύχημα με τις «έρευνες» αντίστοιχου τύπου είναι πως επιδιώκουν ζητήματα καθαρά ιδεοληπτικά, όπως είναι η χρήση του πολυτονικού, να τα ανάγουν σε ζητήματα σωστού χειρισμού της γλώσσας και ικανών τρόπων εκπαίδευσης των νέων, παραβλέποντας πως ο οποιοσδήποτε λανθασμένος χειρισμός της γλώσσας από τους χρήστες της δεν είναι δυνατόν να οφείλεται ούτε στο πολυτονικό, ούτε στο μονοτονικό, αλλά σε λόγους που αφορούν τόσο ζητήματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και γενικότερα κοινωνικοοικονομικά. Επαναλαμβάνω πως η μακροχρόνια εφαρμογή του πολυτονικού στην νεοελληνική εκπαίδευση κάθε άλλο παρά απέδειξε ότι αυτό το σύστημα τονισμού συμβάλλει στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών. Ομιλητές της γλώσσας μας που αποτυγχάνουν να τη χειριστούν σωστά υπήρχαν πάντα και θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν, όποιο σύστημα τονισμού κι αν εφαρμοστεί. Τα αίτια της αποτυχίας του σωστού χειρισμού της γλώσσας επιβάλλεται ν' αναζητηθούν εκεί που πραγματικά βρίσκονται, όπως στις μεθόδους διδασκαλίας, στους λόγους της μαθητικής διαρροής απ' τα σχολεία, στις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν, στην οικογενειακή κατάσταση των μαθητών, στις επαγγελματικές τους επιδιώξεις και στο έντονο χρησιμοθηρικό πνεύμα που επικρατεί μπροστά στην αγωνία της επαγγελματικής αποκατάστασης. Οποιοσδήποτε προσδιορισμός της αποτυχίας στη χρήση του μονοτονικού δεν εξυπηρετεί καμία πραγματικότητα, παρά μόνο την ιδεοληψία των φανατικών του πολυτονικού.

Πρόσθετα «επιχειρήματα» για την «αισθητική» του πολυτονικού απέναντι στη «μονοτονία» του μονοτονικού δεν αξίζει καν να συζητούνται: η αισθητική είναι θέμα καθαρά υποκειμενικό· με την ίδια λογική θα μπορούσε κάποιος να ικανοποιείται από τη λιτότητα, την απλότητα και την έλλειψη επιτήδευσης του μονοτονικού, τη στιγμή που το πολυτονικό, «φτιασιδωμένο» μ' όλα του τα τονικά σημάδια, θυμίζει γριά πόρνη! Επιπλέον, και με δεδομένη την πραγματικότητα πως η ελληνική γλώσσα στη μακροαίωνα πορεία της έχει αλλάξει πολλές φορές μορφή, προκαλεί απορία γιατί αναπαράγεται όλη αυτή η εμμονή για την «ιστορική αξία» του πολυτονικού, τη στιγμή που οι υποστηρικτές της «παραδοσιακής» μορφής της γλώσσας μας ουδέποτε διεκδίκησαν την επαναφορά άλλων στοιχείων που ξεπεράστηκαν με το πέρασμα του χρόνου, όπως για παράδειγμα τη δοτική πτώση, η οποία, με την ίδια λογική, θα έπρεπε να επανακάμψει ως... παραδοσιακό στοιχείο παραδοσιακότερο της παράδοσης!

Καθώς, συνεπώς, το πολυτονικό δεν εξυπηρετεί καμία πραγματική ανάγκη αλλά ούτε καν δικαιώνεται να διεκδικεί την αποκλειστική «ιστορική» μορφή γραφής της γλώσσας μας, εφόσον αυτή έχει αλλάξει επανειλημμένως, άρα οι ιστορικές μορφές είναι πολλές, επιβάλλεται να σταματήσει επειγόντως η υπεραλίευση των τόνων στο ελληνικό γλωσσικό αρχιπέλαγος. Διαφορετικά, η συντηρούμενη αποψίλωση του γλωσσικού αρχιπελάγους προβλέπεται να

οδηγήσει στην έξαρση του περισπώμενου φυτοπλαγκτού, που συνθλίβει κάθε ζωντανή έκφραση στερώντας της το οξυγόνο. Οι Γερμανοί που αναζητούν κοινή ορθογραφική οδό δίνουν το παράδειγμα. Εμείς, που κατορθώσαμε ύστερα από σφοδρές διαμάχες να 'χουμε πλέον αυτήν την κοινή οδό, με τη δημοτική γλώσσα και το μονοτονικό, ας πάψουμε να κινδυνολογούμε και να επιτείνουμε τη σύγχυση· μόνο κάκιστη υπηρεσία προσφέρουμε έτσι.

Γιάννης Στρούμπας
Φιλολόγος - 3ο Γενικό Λύκειο Κομοτηνής

http://anorthografies.blogspot.com/2007/03/blog-post_14.html

Copyright©Γιάννης Στρούμπας
23.2.06

[αρχή σελίδας](#)

Κώστας Κουτσουρέλης: *Arnolnt Σαίνμπεργκ, ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΥ*

"ΘΑ ΤΟ ΕΧΕΤΕ ΑΣΦΑΛΩΣ καταλάβει ότι δεν είμαι φιλόδοξος και ότι δεν περιμένω από το κοινό να κατανοήσει την μουσική μου με την πρώτη κιόλας ακρόαση. Θα ήμουν ευχαριστημένος αν με την δέκατη πέμπτη ακρόαση έπαυε απλώς να την απεχθάνεται". Γραμμένη στα 1937 σε ιδιωτική επιστολή, η φράση αυτή του 'Arnolnt Σαίνμπεργκ δεν ομολογεί παρά το αυτόδηλο: το τεράστιο χάσμα που χωρίζει τις προτιμήσεις της μεγάλης πλειοψηφίας των ακροατών της σοβαρής μουσικής από το τεχνοτροπικό ιδίωμα που εκείνος εγκαίνιασε. Ήδη στα 1924, ο ιδιοφυέστερος μαθητής του Σαίνμπεργκ, 'Αλμπαν Μπεργκ, είχε δοκιμάσει να διερμηνεύσει το φαινόμενο. Στο κλασικό δοκίμιό του "Γιατί η μουσική του Σαίνμπεργκ είναι τόσο δυσνόητη;" εντόπιζε το πρόσκομμα σε ένα στοιχείο ενδιάθετο στο έργο του δασκάλου του, ήτοι στην δομική ασυμμετρία των φράσεων και των περιόδων που το διέπουν. Η αυτοπεριγραφή του ίδιου του Σαίνμπεργκ είναι και εδώ διαφωτιστική: "Τα θέματά μου ποικίλουν διαρκώς, δεν καταφεύγω σχεδόν ποτέ σε απaráλλακτες επαναλήψεις, κάνω αιφνίδια άλματα στα πλέον απομακρυσμένα εξελικτικά στάδια της σύνθεσης και προσδοκώ από τον πεπαιδευμένο ακροατή να είναι σε θέση να βρει από μόνος του τις ενδιάμεσες μεταβάσεις."

Μισό και πλέον αιώνα μετά, οι ελπίδες που ο Βιεννέζος συνθέτης έτρεφε για την ανταπόκριση του κοινού γνωρίζουμε ότι αποδείχθηκαν φρούδες. Και τούτο παρά το γεγονός ότι ο εκφραστικός δρόμος που εκείνος υπέδειξε έγινε εν τω μεταξύ πολυσύχναστος και κοινός. – Από τον Ξενάκη ως τον Καίητς κι από τον Στοκχάουζεν ως τον Μπουλέζ, οι γνωστότεροι εκπρόσωποι της λόγιας μουσικής των τελευταίων πέντε ή έξι δεκαετιών μπορούν να θεωρηθούν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, δικοί του επίγονοι. Παρ' όλ' αυτά, οι "πεπαιδευμένοι ακροατές" θα παραμείνουν πιστοί στον προνεωτερικό κανόνα. Απλώς, με τον καιρό, εκείνη η πρώτη τους απέχθεια για την μοντέρνα μουσική θα μετατραπεί σε ανοχή, για να εκφυλιστεί στις μέρες μας σε παγερή αδιαφορία.

Βέβαια, όπως ήδη οι πρωτεργάτες του μουσικού μοντερνισμού, έτσι και οι κατοπινοί συνεχιστές του προβληματίστηκαν περιστασιακά γι' αυτήν την παρατεταμένη αδιαφορία. Σε αντίθεση όμως με την ειλικρίνεια των δασκάλων τους, οι δικές τους εξηγήσεις συχνά αποδείχτηκαν ρηχές. Όταν

δεν σήκωσαν με προσποιητή αφέλεια τούς ώμους τους, αρκούμενοι σε εύκολες αυτοπαραμυθίες του τύπου ότι η σπουδαία τέχνη προορίζεται τάχατες για τις ελάχιστες μειονότητες, προτίμησαν να επιρρίψουν την ευθύνη σε όλους τους άλλους πλην του εαυτού τους. Έτσι μέμφθηκαν την παρεχόμενη μουσική παιδεία και την απουσία συστηματικής καλλιέργειας, την εμπορευματοποίηση της τέχνης και τον τρέχοντα αισθητικό λαϊκισμό. Προβλήματα βεβαίως υπαρκτά, που από μόνα τους όμως δεν εξηγούν τίποτα. Στο κάτω της γραφής, οι σημερινοί συνθέτες δεν φιλονεικούν μεταξύ τους για την εύνοια των οπαδών της Μαντόνας ή της Άννας Βίση. Τους πολυπληθέστατους θιασώτες της μουσικής ενός Μπαχ ή ενός Μότσαρτ διεκδικούν. Και είναι αυτούς ακριβώς που αδυνατούν να κερδίσουν.

Είναι αλήθεια ασφαλώς ότι όλο αυτό το διάστημα ποτέ δεν έλειψαν και οι αντίρροπες τάσεις, οι δημιουργοί δηλαδή που συνειδητοποίησαν εγκαίρως τον θλιβερό εγκλεισμό της σύγχρονης μουσικής στα ερμητικά τείχη της μοντερνιστικής συντεχνίας και ζήτησαν με το έργο τους να τον άρουν. Από τον Ιγκόρ Στραβίνσκυ και την στροφή του προς τον νεορομαντισμό ως το "Μανιφέστο της Πράγας" του Χανς Άιςλερ και το εκεί προβαλλόμενο αίτημα για μια μουσική ικανή να συγκεράσει την υψηλή ποιότητα με την μέγιστη δυνατή λαϊκότητα και από τον "μετασυμφωνισμό" του Μίκη Θεοδωράκη ως την αισθητική του ελάχιστου στο έργο του Φίλιπ Γκλας ή του Άρβο Παιρτ, αρκετοί ήταν οι συνθέτες που κατόρθωσαν πράγματι να ανακτήσουν για λογαριασμό της απαιτητικής μουσικής το ενδιαφέρον ενός πολυπληθούς ακροατορίου. Ωστόσο, αυτοί υπήρξαν συνήθως η εξαίρεση. Για την πλειονότητα των ομοτέχνων τους, η ιδεολογική σαγήνη των συνθημάτων του ακραίου μοντερνισμού παραμένει μέχρι σήμερα απαραμοίωτη.

"Μια πραγματική και διαρκής επιτυχία προϋποθέτει την ικανότητα να προσεγγίσουμε τόσο το ακαλλιέργητο όσο και το λεπταίσθητο τμήμα του κοινού. Αυτό το τελευταίο δημιουργεί το πρεστίτζ, δίχως το οποίο θα ήμασταν χαμένοι, όπως ακριβώς και αν στερηθούμε την αγάπη των πολλών", έγραφε στα 1909 ο Ούγκο φον Χόφμανσταλ, ο ανάμεσα στ' άλλα και λιμπρετίστας του Ρίχαρντ Στράους. Τα εύγε των Σοφιστών αλλά και την εύνοια του Δήμου διεκδικούσε την ίδια εποχή ο Κ. Π. Καβάφης. Η μεγάλη τέχνη από τη φύση της δεν μπορεί παρά να είναι και "τέχνη διασκεδαστική", απευθυνόμενη δηλαδή και στο ευρύ ακροατήριο, δίδασκε ο Γρ. Ξενόπουλος. Η σύγκριση των εμμονών του υπερώριμου πλέον μοντερνισμού με τα αυτονόητα μιας άλλης περιόδου, μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε την διαδρομή που οι εκπρόσωποί του (στην μουσική, άλλα όχι μόνο...) διένυσαν τα τελευταία εκατό χρόνια. Προ πάντων όμως μας δίνει τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε γιατί αυτή τους η διαδρομή ήταν αναπότρεπτο να καταλήξει εκεί που κατέληξε. – Στο πλήρες αδιέξοδο.

Πρώτη δημοσίευση:

εφ. Η ΑΥΓΗ, Κυριακή, 14 Ιανουαρίου 2007

Copyright©Κώστας Κουτσουρέλης / Δικτυακός Τόπος: www.koutsourelis.gr

[αρχή σελίδας](#)

Κριτική Βιβλίου από την **Μαρία Πετρίτση**: *Μαρία Ζαούση*, Τα πορτοκάλια.

Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ

Τα πορτοκάλια είναι το τρίτο βιβλίο της Μαρίας Ζαούση, το οποίο αποτελείται από εικοσιένα σύντομα διηγήματα. Η θεματική τους απλώνεται σε ποικίλες κατευθύνσεις και μετατοπίζει το βλέμμα του αναγνώστη σε διάφορα σημεία του κόσμου, ταξιδεύοντας από τις γειτονιές της Αθήνας στις πλατείες των Βρυξελλών, περνώντας από τα σοκάκια της Βομβάης και καταλήγοντας σε ανώνυμες λαϊκές συνοικίες άγνωστων χωριών του κόσμου. Κάθε γωνιά της Γης θα μπορούσε να φιλοξενεί τις ιστορίες αυτού του βιβλίου, με μοναδική προϋπόθεση να φιλοξενεί πρωταρχικά ανθρώπινες ζωές και σκηνές απλής καθημερινότητας.

Η σημαντικότερη καινοτομία του βιβλίου έγκειται στο γεγονός πως το κυρίως θέμα των διηγημάτων δεν είναι ο έρωτας. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι ο έρωτας σχεδόν απουσιάζει από αυτές τις ιστορίες, έχοντας παραχωρήσει τη θέση του σε λιγότερο κοινά αλλά εξίσου ανθρώπινα σημεία προβληματισμού. Ο συγκινησιακός κυματισμός του βιβλίου αφορά κυρίως σε σκηνές μοναξιάς, σε στοιχεία γενικότερης απουσίας και απώλειας καθώς και σε επικείμενες ή και ήδη συντελεσμένες απογοητεύσεις. Εν ολίγοις, αφορά μια δύσκολη πραγματικότητα που βιώνεται με απλότητα κι αίσθημα ευθύνης.

Παρόλα αυτά, Τα πορτοκάλια δεν είναι απαισιόδοξο ή σκοτεινό βιβλίο. Είναι βαθιά ανθρώπινο και απλό. Δεν προσπαθεί να προσελκύσει τον αναγνώστη με δραματικές περιγραφές ή ψυχολογικούς χειρισμούς θλίψης και σκηνές μιζέριας. Δεν δημιουργεί εντυπώσεις πίκρας ή ηττοπάθειας. Η συναισθηματική του ένταση είναι σημαντική χωρίς να καθίσταται επιδεικτική - διαποτίζει το βιβλίο χωρίς να πονά ή να εξεγείρει τον αναγνώστη.

Μέσα από αυτές τις ιστορίες εκφράζονται ολόκληρες γενιές Ελλήνων που έζησαν την καθημερινότητα της εποχής τους αγωνιώντας για την επιβίωση και την ακεραιότητά τους. Τα βιώματα αυτών των ανθρώπων έχουν τις ρίζες τους στην καταγωγή και στην ιστορία τους κι αποτελούν μικρά ντοκουμέντα ζωής που πάνω τους αξίζει να καθυστερήσουν διεισδυτικά το βλέμμα και η σκέψη του αναγνώστη, καθώς πάντοτε υπάρχει ένα ηθικό δίδαγμα που τον περιμένει ως φιλοδώρημα στην τελευταία παράγραφο.

Αυτά τα μικρά προσωπικά ντοκουμέντα, αν τα κοιτάξει κανείς πιο προσεκτικά, παρατηρεί ότι απεικονίζουν «άγριες τρικυμίες μοναξιάς και αγωνίας, χωρίς κραυγές, χωρίς υψηλούς τόνους». Η αξιοπρέπεια, η στωικότητα, το πείσμα και η σοβαρότητα είναι αρετές που κατέχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην συνολική ταυτότητα του βιβλίου. Οι ήρωές του κινούνται διαρκώς μεταξύ ηθικών διλημάτων και κινήσεων επιβίωσης, όπως είναι φυσικό για κάθε άνθρωπο που ζει δύσκολα, θέτουν στόχους και πολεμούν για να τους επιτύχουν, αποδέχονται τη μοναξιά τους και την όποια ανώτερη βία επιδιώκοντας ταυτόχρονα να υπερβούν τα εμπόδια και να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο μέλλον.

Είναι άνθρωποι τίμιοι και περήφανοι, καθόλου μελοδραματικοί, γεμάτοι θάρρος και

αποφασιστικότητα απέναντι στον εαυτό τους και, κατά συνέπεια, απέναντι στην κοινωνία. Τολμούν να κάνουν όνειρα και να προσπαθήσουν για ένα ευνοϊκότερο αύριο, πατώντας γερά στο έδαφος του σήμερα. Τα βήματά τους είναι μετρημένα αλλά σταθερά γι' αυτό και σπανίως τους προδίδουν.

Ο λογοτεχνικός χειρισμός της Μαρίας Ζαούση παρουσιάζεται λιτός κι επαρκής για να αποφέρει ένα σπουδαίο αποτέλεσμα: «η αρετή του βιβλίου είναι η ισορροπία ανάμεσα στη θεματική ευτέλεια και την εκφραστική ολιγάρκεια». Όπως αναφέρει ο Θανάσης Βαλτινός στον πρόλογο του βιβλίου, «το μάθημα φυσικά έρχεται κατευθείαν από τον Τσέχωφ».

«Τα αφεντικά δεν μας είπαν ποτέ ένα ευχαριστώ και, παρ' όλα αυτά, ένιωθα να είναι η ύπαρξή μου κάτι πιο σημαντικό. Κάτι να κάνω, πώς να το πω. Το θεωρώ άδικο –άδικο. Το οικονομικό μας έχει γονατίσει. Όταν το οικονομικό είναι δύσκολο, πηγαίνουν και τ' άλλα στραβά. Έχουν σπάσει τα νεύρα μου, κλαίω και χτυπιέμαι, ξεσπάω αλλού. Δεν θέλω και να παρακαλώ, αλλά εσείς που εργάζεστε, στο Υπουργείο, στην Τράπεζα δεν υπάρχει τίποτε; Να καθαρίζω σκάλες, τουαλέτες – τίποτε;».

Copyright©Μαρία Πετρίτση, Βρυξέλλες / maria_petritsi@yahoo.com

αρχή σελίδας

Γιάννης Γκούμας: Από τη συλλογή "*Τα Πορτρέτα της Ωριμότητας*" Εκδόσεις Heteron

ΠΡΟΘΥΜΟΣ

Δεν είμαι άνθρωπος. Μια γεωγραφία είμαι.
Ο κόσμος δεν ρωτάει τι κάνω.
Προτιμούν να ταξιδεύουν μέσα μου.
Το σύμπαν πρέπει να ψάχνω
ώστε να βρω απαντήσεις στις ερωτήσεις τους.
Για την άγνοιά τους πρέπει να είμαι το καθετί,
από θέρετρα και κέντρα ψυχαγωγίας
μέχρι υπαίθρια ζωή. Χρειάζεται να βρίσκομαι εκεί
που ανταμώνουν ό,τι τελειώνει και ό,τι αρχίζει.
Και πάντα πρόθυμος,
την καρδιά μου μοιράζοντας στα δυο,
και σαν φωτιά που διαρκεί πέρα από τη φλόγα της,
ψάχνω για μια μέρα, μια μέρα της ζωής μου.

ΑΘΕΛΗΤΗ ΘΕΛΗΣΗ

Λοιπόν μητέρα, λοιπόν πατέρα,
γεννήθηκα όπως θέλατε,
μα δεν μεγάλωσα να γίνω αυτό που θέλατε.
Οχυρό σεις, χώρος ανοιχτός εγώ.
Έζησα να κάνω αθέλητη τη θέλησή σας.
Τώρα που κι οι δυο σας πια δεν υπάρχουν,
πήγα του κλόουν το ρούχο στο καθαριστήριο.

Αρχικά σκέφτηκα να το πετάξω
στον κάδο απορριμμάτων,
μα αν η θέλησή σας είναι ανακυκλώσιμη;

ΟΜΟΛΟΓΙΑ

Η εξωτερική εμφάνιση του τι δεν είμαι
εγκλείει αυτό που είμαι. Εγκατέλειψα
την προσπάθεια να κάνω ισότιμο αυτόν
τον εαυτό, όταν διαπίστωσα
ότι τα καλύτερα γραπτά μου
είναι μια λαμπρή δυσανάγνωστη αλήθεια.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Επινοώ ένα πουλί
που επινοεί ένα κλαδί
που επινοεί ένα φύλλο
που επινοεί έναν άνεμο
που είμαι εγώ
που στρέφομαι στον εαυτό μου
και χάνομαι.

ΤΟ ΟΜΟΙΟ ΝΑ ΓΙΑΤΡΕΥΕΙ ΤΟ ΠΑΡΟΜΟΙΟ

Όπως μερικά πουλιά αναπτύσσονται
στην αιχμαλωσία,
έτσι κι οι σκέψεις μου επιδιώκουν το πέταγμα
στον εαυτό μου τη δέσμια γραφίδα.
Η καρδιά στρέφει το βλέμμα
σε ό,τι υπάρχει έξω από μένα,
και να ένα ποίημα,
ελευθερία υπό περιορισμό των λέξεων.

ΤΟ ΚΑΛΟ ΠΟΥ ΣΩΖΕΙ

Ήμουν προικισμένος με σπάνια ταλέντα, δεν λέω
ακόμα και η φύση έπαιξε το ρόλο της πολύ καλά.
Μα όλα δεν κατέληξαν σε «μη με λησμόνει»;
Εν μέρει φταίω εγώ, γιατί πάντα πίστευα
πως δεν υπήρχε θάνατος για να πεθάνουν.
Βέβαια υπάρχει το καλό που σώζει,
ότι όλα αποκαθίστανται στην ποίηση.

Copyright©Γιάννης Γκούμας

[αρχή σελίδας](#)

Γιώργος Τζεβελεκάκης

Από τη συλλογή "*Όπως τα πετρώματα*", Εκδ. Πλέθρον, 1986

Από τα μαλλιά σου μια λέξη
Έθαψα
Τι θ' απογίνει τα χείλη
Στα χέρια μου ψηλά
Το κεφάλι
Ρωτιέται την αφίσα ακόμη
Και την προοπτική
Τα πράγματα
Τα μέρη
Τα μέρη τους
Τα μέρη τους μόνον
Ο καθένας
Η φωνή στα δέκα δέκατα
Σηκωμένη
Που θα 'πεσε του γόνατος
Ωσάν υποδιαίρεση η αφή είμαι αργά
Μισθοφόρος
Η φλέβα κατεβαίνει
Άλλοτε λυώνει προς με
Ταχύτητα πετρώματος
Φωνάζει
Το αίμα είσαι πιο πέρα χιλιόμετρο χαρούμενος
Δίχως μυστήριο
Τεθλασμένος
Στα αυτά χέρια υπάρξει
Κάτω
Με τ' όνομα
Αυτοκίνητος

***

Ιδούμε όλους σε ξένη ατραπό
Τα μάτια να ξεδιγιάσουν
Παράπονο του δάσους
Ας μείνει η ώρα του χεριού
Έλεγε
Χάος υφαίνει ο αθώος
Δίχως να βλέπουμε
Από τους λίθους
Περίμενα τ' όνομά μου

Κάτω μυαλό
Το τόξο άκουσε τα τείχη εσώρουχα
Εντελώς το αίμα από κοντά
Όλοι για όλους
Από τους πάγους
Έναν άγγελο συναλλάσσομαι
Το στόμα κρατώντας
Ζαρκάδι
Στο πίσω στήθος
Στη μωβ φωνή της
Κανείς
Ως
Συνήθως

Copyright©Γιώργος Τζεβελεκάκης

[αρχή σελίδας](#)

Νέστορας Πουλάκος

Σ' αγαπώ;

Στον Στράτο και την Αγγελική,
τους κινηματογραφικούς μου ήρωες

ΕΙΣΠΙΝΟΗ

Καλοκαιρινό αεράκι φυσά στον έρημο δρόμο. Ζεστό, γεμάτο υγρασία, εποχή που τα κορμιά κολλάνε από τον ιδρώτα. Νύχτα έχει πέσει, στον ασφατωμένο δρόμο, κίτρινος όπως είναι από τα έντονα φώτα που τον κοιτάζουν από ψηλά, στριμωγμένος ανάμεσα στα ψηλά τείχη με τα συρματοπλέγματα που τον περιβάλλουν. Προστατεύουν τη βιομηχανική ζώνη πετρελαίων, δίνοντας στην ατμόσφαιρα του τοπίου μια αφαιρετικότητα κίνησης, μια εξαθλίωση της φύσης, μια απαξίωση ανθρώπινων συναισθημάτων και αδυναμιών.

Ένας άντρας με μακριά μαύρα μαλλιά, επιμελώς πιασμένα για να μην μπερδεύονται στο πρόσωπο του, βαδίζει εντός του δρόμου. Φοράει μαύρα ρούχα, καπνίζει, κοιτάζει τον μαύρο καπνό του φουγάρου. Δείχνει να σκέφτεται.. Λίγο πιο πίσω του, είναι μια κοπέλα. Πολύχρωμα ντυμένη, τρέχει ανέμελα κρατώντας ένα αναμμένο τσιγάρο στο δεξί της χέρι, χαμογελά, χαμογελά.. Τρέχει κατά πάνω του, όλο χαρά!

- Έι, όμορφε, περίμενε με.

Εκείνος γυρίζει. Την ίδια στιγμή, η όμορφη, αδύνατη, όλο ευλυγισία κοπέλα προσγειώνεται στην αγκαλιά του. Την κοιτάζει και μειδιά. Εκείνη τον φιλά στο λαιμό, στο μάγουλο, παντού στο πρόσωπο. Περιμένει να σταματήσει για να την φιλήσει όλο πάθος.

Μετά από λίγη ώρα κατηφορίζουν χέρι-χέρι τον δρόμο. Είναι άδειος. Αυτοκίνητο, άνθρωπος, ψυχή δεν πατάει. Μόνο ο ήχος των μηχανών πετρελαίου, τίποτε άλλο. Καθώς περπατούν, εκείνη του λέει

- Μ' αγαπάς;

Ο άντρας σαστίζει. Μένει ακίνητος. Δεν κουνιούνται ούτε τα χαρακτηριστικά του προσώπου του. Τελικά της χαμογελά. Την φιλάει στο μάγουλο, την αρπάζει από το χέρι και συνεχίζουν την πορεία τους.

Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΕ 3 ΠΡΑΞΕΙΣ

Πράξη 1η

Από το στενόχωρο σαλόνι του διαμερίσματος στο κέντρο της πόλης μπαίνουν ο θόρυβος των αμαξιών, το έντονο φως του καλοκαιρινού ήλιου και μια ανυπόφορη ζέστη. Η νεαρή κοπέλα ελαφρά ντυμένη κάθεται στον καναπέ μπροστά από μια παλιά γραφομηχανή σκεπτόμενη.. Από το μέσα δωμάτιο ακούγεται ανεπαίσθητα ο ήχος της τηλεόρασης. Ο μακρυμάλλης άντρας κάθεται στο κρεβάτι, χαζεύοντας κάποιους ανθρώπους να συζητούν έντονα, δροσιζόμενος κάτω από τον εκνευριστικό θόρυβο του ανεμιστήρα.

Μια στιγμή μετά σηκώνεται. Είναι ημίγυμνος. Κατευθύνεται στο σαλόνι. Πλησιάζει την καστανή μορφοιά, που παραπαίει πάνω από την γραφομηχανή. Την φιλάει στον ώμο και της τοποθετεί στη γραφομηχανή ένα φύλλο χαρτί. Όχι όμως για να γράψει αλλά για να διαβάσει αυτό που εκείνος έχει γράψει

Φορούσε το παλτό
που κάλυπτε τη γύμνια του κορμιού της
- αχ, σ' αγαπώ μικρό
κι ασθενικό πλασματάκι της νιότης μου
Έλα κοντά μου
χωρίς εσένα
- όλα μάταια θα ναι.

Του πιάνει το χέρι και πάνε στο δωμάτιο..

Πράξη 2η

Σε ένα θολό μπαρ στο κέντρο της πολύβουης πόλης, εκείνη δούλευε υπό τους ήχους της τζαζ, σερβίροντας θαμώνες μέθυσους ερωτύλους ημι-αποτυχημένους καλλιτέχνες. Ζωγράφοι, μουσικοί, ποιητές μαζεμένοι στην καφέ ξύλινη μπάρα με εκείνη απαστράπτουσα να τους χαμογελά. Τότε, βράδυ βροχερό ήταν αν και καλοκαιριού, είχε κάτσει και εκείνος στη μία άκρη του μπαρ, πίνοντας το αγαπημένο του μπέρμπον. Από τα ηχεία ακουγόταν η μαγική φωνή του Κολτρέϊν, ακολούθησαν οι γλυκές μελωδίες της Χόλιντεϊ, του Μάιλς Ντέιβις, τους Λούις Άρμστρονγκ, του Κλίφορντ Μπράουν, του Λέστερ Γιανγκ.

Έπινε, έπινε και ξαναέπινε και την κοίταζε με μια τρυφεράδα και μια γλυκιά ένταση συναισθημάτων ηδονής και ερωτισμού. Με τι χάρη περιποιούταν τον κάθε περίεργο πελάτη της, λες και ήταν ένας καλός της φίλος ή ένας παλιός γνωστός μιας άλλης εποχής. Πότε πότε που περνούσε από δίπλα του τον φιλούσε, στιγμές στιγμές τον κοιτούσε από μακριά στα μάτια, ψηλάφιζε το κορμί του με τις αισθήσεις της υπερχειλισμένες από τις σκέψεις που έκανε. Εκείνος, με το κατσαρό μαύρο μαλλί του, να ακουμπάει τους ώμους του, ήταν ευτυχισμένος, χαμογελούσε, ένα διαρκές χαμόγελο χωρίς τέλος.

Πήρε μια χαρτοπετσέτα. Οι θαμώνες στο μπαρ λίγοι, η ώρα περασμένη, η καλοκαιρινή ατμόσφαιρα αν και βροχερή ήθελε βόλτα στην θάλασσα. Το κέντρο της πόλης έπνιγε τους εναπομείναντες κατοίκους του. Εκείνος όμως την περιμένει, προσμένει κάθε επόμενη κίνησή της. Γράφει στη χαρτοπετσέτα, δανειζόμενος μια πένα από τον διπλανό του μεθυσμένο λογοτέχνη. Γράφει για ώρα.

- Τι γράφεις, αγάπη μου; τον ρωτάει καθώς τον πλησιάζει.
- Να δες, της αποκρίνεται.

Συζητούσα - θυμάμαι έντονα, μαζί σου χθες βράδυ
δεν είχες πολλά να πεις μας ούτε και να δείξεις
για μια κοπέλα σου 'λεγα που με πάθος ανακάλυψα
ουτοπία μου ξανάπες - μα τι άλλο θα περίμενα από σένα;
Άκου φίλε του εαυτού μου, θα την αγαπήσω μέχρι θανάτου- ακούς;

Η βροχή σταμάτησε. Έξω η νύχτα είναι πανέμορφη και η υγρή ατμόσφαιρα προδιαγράφει μια βόλτα μακράς διάρκειας. Φιλούνται στη μέση της πλατείας όλο πάθος.

- Σε λατρεύω, του λέει.
- Όλο του βάρος του κόσμου η αγάπη μου, της φωνάζει γοερά.

Πράξη 3η

Ξημερώματα αυγουστιάτικης νύχτας, τα παράθυρα ανοικτά, οι κουρτίνες να ανεμίζουν απαλά, σχεδόν υπνωτικά από το ζεστό, αποπνικτικό αεράκι. Γυμνοί στο κρεβάτι, χωρίς σεντόνια, χωρίς μαξιλάρια, με ένα κίτρινο κατωσέντονο να ακουμπά τα ιδρωμένα από τον έρωτα κορμιά τους. Εκείνος γυρισμένος πλάτη κοιτάζει την ανατολή πίσω από τις κεραίες της απέναντι πολυκατοικίας, εκείνη να κοιτάζει το ταβάνι παίζοντας με τα μαλλιά της. Του απλώνει το χέρι της, του χαϊδεύει τον λαιμό. Εκείνος το απολαμβάνει, δε δείχνει όμως την αντίδρασή του.

- Μη φύγεις, της λέει.
- Θα σου πω κάτι που έγραψα σήμερα για σένα. Άκου

Τα λόγια σου με κάνουν να λυγίζω, φωνές Σειρήνων σα να ηχούν και εκείνο το χαμόγελο, εκείνο το άρωμα – ανεξίτηλα
Κλειστά τ' αυτιά μου όμως θα κρατήσω, σ' αυτό το
απεγνωσμένο ξέσπασμά σου γι' αγάπη δε θα παραδοθώ

Μα θυμήσου τότε, από έρωτα κραύγαζες και πάλι,
και οι συνέπειες... καταστροφικές.

Εκείνος βάζει τα κλάματα. Προσπαθεί να τα πνίξει. Να μην ακουστεί.

- Δε θα φύγω, του λέει.

Βάζει κι εκείνη τα κλάματα. Δεν τα πνίγει όμως, τρέχουν στα μάγουλα της, ακούγονται οι λυγμοί της.

ΕΚΠΙΝΟΗ

Το σημείωμα έγραφε : «3 χρόνια μετά». Το μήνυμα στον τηλεφωνητή της έλεγε : «Συνάντηση στις 7, να δούμε την ανατολή». Χειμωνιάτικο ξημέρωμα, εθνική οδός, τα αυτοκίνητα πολλά, πηγαينوέρχονται, οι επιβάτες τους στην καθημερινή ρουτίνα της δουλειάς τους. Στον μικρό πεζόδρομο, μπροστά από την ταραγμένη θάλασσα της βιομηχανίας του πετρελαίου, μουντός καιρός, συννεφιασμένος φαίνεται. Ένας άντρας με μακριά μαύρα μαλλιά στέκει μόνος του καπνίζοντας. Φοράει γυαλιά ηλίου. Μαύρα ρούχα.

Τον πλησιάζει εκείνη. Μεγάλωσε. Της φαίνεται. Πιο ωραία από ποτέ. Με τη γλωμάδα στο πρόσωπό της, εκείνη την γοητευτική απόχρωση που μαγνητίζει τους άντρες.

- Σου πάνε οι άσπρες τρίχες, του λέει.
- Είσαι πολύ όμορφη, πονάω! της αποκρίνεται.
- Γιατί έφυγες; τον ρωτάει.
- Πιστεύω στη μοίρα, της απαντάει με κατεβασμένο το κεφάλι.

Για μια στιγμή δοκίμασα ότι νιώθεις
Σε κοιτώ και βλέπω να δακρύζεις, άραγε πόνος είναι πάλι;
Κοίτα τα μάτια μου, στεγνά - σε κάνει ν' απορείς
Ο φόβος να νιώσω ότι λες, μου έγινε συνήθεια
Ένας άθλιος εγωκεντρικός μπάσταρδος μιλώντας στον καθρέφτη
από τις αναθυμιάσεις του αλκοόλ, ένας αντικατοπτρισμός
αυτό είμαι
Το χέρι σου γροθιά, σπάσε με και αναγεννήσου μέσα απ' τα κομμάτια μου.
Βρες τη δεξαμενή σου και πλημμύρισε από έρωτα
Τίποτα δε μ' αγγίζει πια, απλά περνά κι απομακρύνεται.
Μίσησε με και ίσως τότε να σωθείς...!

- Σκληροί στίχοι, γιατί;
- Μ' αγαπάς; τη ρωτάει βγάζοντας τα γυαλιά, κοιτάζοντας την στα μάτια.

Του χαμογελά, του δίνει ένα φιλί, γυρίζει την πλάτη της και φεύγει. Του είχε αφήσει ένα κομμάτι από χαρτί στο χέρι :

Σ' άκουσα λοιπόν κι ας συγκρούομαι μαζί σου
Κι αν πονάς και εκδικείσαι καταλαβαίνω
Στον έρωτα όμως, στην αγάπη, στο πάθος της απόλαυσης,
στην ελεγεία της πράξης, στην πεμπτουσία του συναισθήματος,
στην "Λυγεία" της καρδιάς μου, στο υπέρτατο αγαθό της ψυχής,
στο αλάτι της ύπαρξής μας,
σε αυτό το γαμημένο κάτι που μας κάνει ανθρώπους
ανθρώπους ναι! τρυφερούς μα και ερωτευμένους.Θα σε μισήσω, θα σε αγαπήσω
και θα σε σώσω...
...θα ερωτευτείς και πάλι!

Copyright©Νέστορας Πουλάκος

[αρχή σελίδας](#)

Βλεμμίδης Νικηφόρος (1197 - 1272): Επιτομή Λογικής (Λειψία, 1784) από τον ["Ελληνομνήμων"](#)

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΜΟΝΑΣΤΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΤΕΡΟΥ
ΤΟΥ ΒΛΕΜΜΙΔΟΥ
ΕΠΙΤΟΜΗ ΛΟΓΙΚΗΣ

ζυγγραφεῖσα

ΙΩΑΝΝΗ ΔΟΥΚΙΤΕ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙ
ΤΩ ΒΑΤΑΤΖΗ

*Περί το α σ λ β ἔτος το Σωτήριον. Κατά δὲ τὸ α χ ε ἰν
Αὐγούστου τῶν Βυβλικῶν τυπωθεῖσα.*

Ἦδη δὲ

*Τύποις Δεύτερον ἐκδοθεῖσα, μετὰ τῆς ἐπιτό-
μης αὐτῆ ΦΥΣΙΚΗΣ. Ἐφεξῆς δὲ, ὅ, τε πε-
ρὶ ΣΩΜΑΤΟΣ τῆ αὐτῆ καὶ περὶ ΨΥΧΗΣ
ἐκλέθεται Λόγος. Μεθ' ἧς ὁ περὶ τῆς αὐτῆς
ὑποθέσεως τῆς ΨΥΧΗΣ, ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ
τε τῆ Μηδείας, καὶ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ τῆ Σχο-
λαρίου. καὶ Τελευταῖον, ὅ, τε περὶ ΠΙΣΤΕΩΣ
καὶ ἈΡΕΤΗΣ καὶ ἈΣΚΗΣΕΩΣ τῆ αὐτῆ
ΒΛΕΜΜΙΔΟΥ, Προηγουμένης τῶν τῆς κα-
θολικωτέρας αὐτῆ ἘΠΙΣΤΟΛΗΣ.*

*Ἐκ δίδεται δὲ Φιλοτίμῳ πάντα Δαπάνη, τῆ Χριστιανικότητι
ἰν Πραγματευταῖς*

Κ Τ Ρ Ι Ο Υ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΙΤΟΥ ΤΟΥ ΧΑΤΖΗ ΝΙΚΟΥ.

*Ἐν Λαψία τῆς Σαξονίας.
Ἐν τῆ Τοπογραφίᾳ τῆ Βρεϊτκόπφ.
Ἐτα α ψ π δ.*

[αρχή σελίδας](#)

**Τρίδα Κούτσα
ΒΑΛΤΕ ΝΑ ΠΙΟΥΜΕ**

Φθινόπωρο. Η μπαλκονόπορτα ανοιχτή. Με κρατάς αγκαλιά στο κρεβάτι κι έχω καρφώσει το βλέμμα μου στις ταρατσες των απέναντι σπιτιών. Στις κεραίες, στον ουρανό. Στο μοναδικό αστέρι εκεί πάνω. Εκεί πάνω.

Σκηνές από ταινία στο μυαλό μου. Αίμα. Τρόμος. Θάνατος. Θυμάμαι ακόμα το ασημένιο караβάκι που σου χα χαρίσει. Θυμάσαι; Τότε που είχαμε πρωτογνωριστεί. Τότε που οι εφιάλτες μου είχανε σάρκα και οστά και με κυνηγούσαν στη βεράντα. Κι εγώ έπαιρνα τη σκούπα μου και πέταγα ψηλά, πάνω απ' το φεγγάρι. Αλλά ακόμα κι εκεί με βρίσκανε. Ακόμα κι εκεί. Και μετά με ρωτάς γιατί φοβάμαι το φεγγάρι.

Δε στο έχω πει αλλά μια μέρα στον ηλεκτρικό με πλησίασε ένας άντρας με μαύρα μαλλιά και φωτεινά μάτια. Μου έκλεισε το μάτι και μου είπε «Θα τα καταφέρεις». Τι; «Θα φύγεις». Χαμογέλασα. Πάντα ήξερα ότι θα φύγω. Αλλά ακόμα δεν ξέρω που θα πάω. Που να πάω. Θα χειμωνιάσει. Και θα κλείνεις τη μπαλκονόπορτα γιατί θα κάνει κρύο. Θα με κρατάς πιο σφιχτά στην αγκαλιά σου και θα έχω καρφώσει το βλέμμα μου κάπου αλλού. Στο γραφείο, στο ταβάνι. Στο φως που θα μπαίνει κάτω απ' την κλειστή πόρτα. Εκεί κάτω.

Ήχοι μακρινοί στην ψυχή μου. Τραγούδια. Στίχοι. Μουσικές. Θα σε ρωτήσω αν πιστεύεις ότι η πρώτη αγάπη είναι η πιο δυνατή. Θα μου πεις όχι. «Τουλάχιστον όχι για μένα». Και δε θα με ρωτήσεις. Φοβάσαι την απάντηση. Δεν είμαι η πρώτη σου αγάπη. Δεν είσαι η πρώτη μου αγάπη. Θα κρύψεις το πρόσωπό σου στο λαιμό μου. Πάντα το κάνεις αυτό όταν φοβάσαι.

Δε θα στο πω αλλά μια μέρα θα πλησιάσω έναν άντρα με άσπρα μαλλιά και σκοτεινά μάτια. Θα του πετάξω ένα νόμισμα και θα μπω στη βάρκα του. Θα του κλείσω το μάτι και θα του πω «Τα κατάφερα». Τι; «Εφυγα». Αλλά δε θα μου χαμογελάσει. Ξέρει που πάω.

Copyright©Ιριδα Κούτσα

[αρχή σελίδας](#)

Φαίδων Θεοφίλου: Από το βιβλίο «*Ο Θεός στο καφενείο*» Εκδόσεις ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Η Μοναχή

Μόλις που πρόλαβα το τραμ ενώ ξεκινούσε. Λίγο πριν κλείσουν οι πόρτες. Είχα τόσες σκέψεις στο μυαλό μου που τα μάτια μου κοίταζαν χωρίς να βλέπουν. Έτσι ενώ οι επιβάτες ήταν λίγοι, δεν διέκρινα κάποιον καθαρά. Αραιά σχήματα ανθρώπων. Είχα ήδη δύο μήνες σ' αυτή τη χώρα όπου αποφάσισα να εγκατασταθώ, αφού πρώτα θα έβρισκα κάτι να κάνω. Ακύρωσα το εισιτήριο και στάθηκα όρθιος κοντά στο παράθυρο. Όρθιος για να αισθάνομαι τάχα πιο ενεργός. Το μυαλό μου άρχιζε να ξεκαθαρίζει. Είχα κιόλας προσαρμοστεί στην ατμόσφαιρα του τραμ, σα να ταξίδευα ώρα πολλή. Η έκπληξη που ένιωσα ήταν σαν ένα βαρίδι που έπεσε απ' το λαιμό κατευθείαν στο στομάχι: Απέναντί μου και λίγο διαγώνια, όρθια δίπλα στο παράθυρο, στεκόταν μια Μοναχή γύρω στα είκοσι, ντυμένη στα μαύρα απ' το λαιμό ως τους αστραγάλους και με λευκό κάλυμμα στο κεφάλι.

Τα ρούχα της ήταν ολοκαίνουργια. Ήταν απίστευτα όμορφη, σχεδόν βασανιστικά. Δεν είναι δυνατόν μια Μοναχή να είναι τόσο όμορφη. Βαρύ φορτίο τόση ομορφιά. Πώς γίνεται αυτή η Θεία παρουσία να πλένει τα δόντια της ή να πιάνει μαχαίρι και πιρούνι να τεμαχίσει το φαγητό της; Το δέρμα της χλωμό, διάφανο. Οι λίγες ακτίνες του ήλιου που περνούσαν απ' το παράθυρο και άγγιζαν το πρόσωπό της, άφηναν να διαφαίνεται το ρόδινο του αίματος κάτω απ' το δέρμα.

Το τραμ είχε μεταβληθεί ξαφνικά σε μια κιβωτό ευτυχίας. Χείλη λεπτά , να δικαιώνουν τη συμμετρία της απλότητάς της. Λαξεμένη μύτη, να ξεκινά απ' εκεί που τελειώνει το μέτωπο. Δυο γαλανά μάτια να χύνουν ασταμάτητα ένα γλυκό φως.

Μια ομορφιά εύθραυστη, ίσα για ν' αντέξει μια μέρα, κι η ευγένεια ν' απλώνεται αόρατο χάδι στο πρόσωπό της. Προσηλώθηκα στο πρόσωπο, στα μάτια της που κοιτούσαν ίσια μπροστά και πουθενά. Ασυναίσθητα πήγα να βγάλω από τη τσάντα τη φωτογραφική μηχανή να τη φωτογραφήσω, αλλά έκανα τη σκέψη πως κάτι τέτοιο θα σήμαινε ότι αρκούμαι στη φωτογραφία της και ότι δεν θα τη ξαναδώ. -Δηλαδή; αναρωτήθηκα. -Τί θες να πεις; Μήπως... - Δεν ξέρω απάντησα. Τα εννοώ όλα και τίποτα. Ενεργοποιώ ένα ποτάμι που θα με παρασύρει. Δεν με νοιάζει που θα με βγάλει. Μ' ενδιαφέρει να με παρασύρει.

-Είσαι τρελός; Αντέδρασε στον εσωτερικό διάλογο η άλλη φωνή.

-Ναι! Μπορώ ακόμα να είμαι. Το κεφάλι μου βούιζε. Μια θέρμη φόρτιζε το σώμα μου. Ρωγμές άνοιγαν στο στήθος μου κι έρεε η θέρμη κάνοντάς με λαφρύτερο. Δεν ξεχώριζα αν ήμουν ψηλά, έτοιμος να πέσω στο κενό ή αν ήμουν ήδη στο κενό κοιτάζοντας ψηλά. Το γλυκό φως συνέχιζε να χύνεται σταθερά απ' τα μάτια της. Το λευκό κάλυμμα στο κεφάλι εντόπιζε πίοτερο τη μοναδικότητα του προσώπου της. Κάποια στιγμή αντιλήφθηκε την επιμονή που την κοίταζα και τοποθέτησε έτσι το πρόσωπό της ώστε να είναι καλύτερα ορατό.

Μου έδινε λοιπόν κάτι; Ατελείωτα φτερουγίσματα πετάρισαν μέσα μου κι άλλα τόσα ρίγη σκορπίστηκαν σαν θραύσματα. Οι φωνές ξανάρχισαν μέσα μου:

-Είδες; Μίλησε η γυναίκα. Η αιώνια γυναίκα. Αυτή η βασανιστική ομορφιά μου έκανε μια μικρή παραχώρηση...

-ΗΣύχασε. Ποια παραχώρηση; Με κάτι το τυχαίο;

-Τυχαίο; Εδώ και τόσην ώρα αισθάνεται την έλξη του αρσενικού, που από κυνηγός μεταβλήθηκε σε θήραμα, όπως γνωρίζει και το ότι αυτή εξουσιάζει. Η πανίσχυρη εξουσία της ομορφιάς και της νεότητας.

-Μα τα έχεις τελείως χαμένα; Η παραχώρηση που λες μπορεί να είναι μια αγέρωχη στάση, ακριβώς για να δείξει πως δε φοβάται ούτε νοιάζεται για το τι γίνεται γύρω της. Έπειτα μη ξεχνάς, είναι μια Μοναχή.

-Αυτό είναι το πιο συγκλονιστικό. Μια Μοναχή 20 ετών, πανέμορφη, με ερωτισμό που δεν κρύβεται. Δεν μπορεί, η ομορφιά έχει και τα αδύνατα σημεία της, όπως και κάθε εξουσία. Η νεότητα έχει ρωγμές στη δύναμή της. Κάποια θα καταφέρω ν' αξιοποιήσω.

-Κι αν ακόμα ήταν έτσι, η στάση σου είναι λαθεμένη. Μ' αυτή την ένταση και το πάθος που σε διακρίνει να τα περιμένεις και να τα θέλεις όλα τώρα αμέσως, τρομάζεις. Αν θέλεις ν' αξιοποιήσεις τις ρωγμές που λες, πρέπει να είσαι παίκτης. Να διαθέτεις χρόνο, υπομονή, επιμονή κι επινοητικότητα. Να μάθεις που μένει, πόσο ελεύθερο χρόνο έχει, τις καθημερινές της ασχολίες, να είσαι πάντα διακριτικά παρών ώστε να μην ενοχλείς, κάνοντας όμως αισθητή την παρουσία σου, ώσπου να μπορέσεις να την κλονίσεις. Γιατί όσο δύσκολο κι αν είναι να κατεβάσεις κάποιον απ' το βήθρο του, είναι πάντως πιο εύκολο απ' το να τον ανεβάσεις.

-Αυτά που λες είναι ψυχρές συνταγές επαγγελματιών εραστών. Εγώ πώς θα ελέγξω αυτό το κύμα του πυρετού που με διατρέχει; Τα συναισθήματα που με σπρώχνουν σαν άνεμοι; Εκείνη φαινόταν ότι προσπαθούσε να μη με κοιτάξει κατάματα, ενώ ήλεγχε τις αντιδράσεις μου, αφού βρισκόμουν διαγώνια απέναντί της. Την ένταση που μ' είχε κυριεύσει πρέπει να την είχαν αντιληφθεί και οι επιβάτες του τραμ, γιατί όσοι κατέβαιναν στις στάσεις με παρατηρούσαν εξεταστικά. Το τραμ σταμάτησε.

Η νεαρή Μοναχή ετοιμαζόταν να κατέβει. Έτσι λοιπόν το όνειρο θα έσπαγε σα γυάλινο ομοίωμα; Κι εγώ αντί να το γευτώ θα μάζευα τα κομμάτια του;
-Βέβαια το απραγματοποίητο όνειρο δεν το ξεχνάς ποτέ, ενώ ό,τι πραγματοποιείς γρήγορα το παρατάς για κάτι άλλο.
-Τ' είναι αυτά που λες; Τ' όνειρο αυτό είναι κορυφή.
-Ναι! Κορυφή για την αρσενική σου ματαιοδοξία.
-Ξέρεις τι έλεγε η Σαπφώ; "Την ομορφιά διακόνησα. Τι πιο μεγάλο θα μπορούσα;"

Η Μοναχή πέρασε από μπροστά μου κρύβοντας με δυσκολία τη νευρική της, και κατέβηκε. Πήδησα έξω την ώρα που έκλεινε η πόρτα. Μπροστά εκείνη πίσω εγώ. Βάδιζε σα να μη πατούσε στο έδαφος. Αέρινη. Και...αλήθεια δεν τάχυνε το βήμα της, παρά περπατούσε αργά και σταθερά. Κανονικά θα έπρεπε να βαδίζει γοργά αν ήθελε να με αποφύγει. Λες;...Ανεξέλεγκτες χαρές φτερούγισαν στο είναι μου. Η φωνή που μου έφερνε αντιρρήσεις είχε παραιτηθεί. Μιλούσα μόνος μου. Η Μοναχή ανέβηκε στο πεζοδρόμιο. Το ένδυμά της το πλαγιοκοπούσε ο αέρας από διάφορες κατευθύνσεις κι εγώ εκστατικός προσπαθούσα να διακρίνω τις γραμμές του κορμιού της.
Έστριψε στο επόμενο τετράγωνο δεξιά. Να πάω άραγε πιο κοντά να της μιλήσω; Όχι! όχι ακόμα. Να συνηθίσω λίγο στην ιδέα. Περίμενε θα δούμε. Η Μοναχή βγήκε στη τρίτη παράλληλη λεωφόρο με αυτήν που την άφησε το τραμ. Στάθηκε για λίγο μπροστά σ' ένα κτίριο κλασικού ύφους κι αμέσως μετά ανέβηκε τη μαρμάρινη σκάλα. "Μουσείο Ζωγραφικής". Αυτή είναι η ευκαιρία! Με πρόσχημα τους πίνακες ζωγραφικής θα της μιλήσω. Άρχισα να τρέχω ανεβαίνοντας δύο -δύο τα σκαλιά. Μόλις έφτασα στην είσοδο με σταμάτησαν.- Εισιτήριο!

Πλήρωσα και μπήκα σαν τρελός στο μουσείο. Σταμάτησα λίγο στο φουαγιέ, κοίταξα δεξιά κι αριστερά κι αποφάσισα ν' αρχίσω από δεξιά, κάνοντας τον κύκλο των αιθουσών που κατέληγαν από την αριστερή πλευρά πάλι στο φουαγιέ.] Πέρασα τις αίθουσες σαν μεθυσμένος. Τίποτα. Δεν ήταν πουθενά. Ξαναγύρισα άλλες δυο φορές τις αίθουσες με πιο αργούς ρυθμούς, κοιτώντας τόσο προσεκτικά, σα να μην έφταναν τα μάτια μου για να βλέπω. Πάλι τίποτα. Σα ν' άνοιξε η γη και την κατάπιε. Ρώτησα ένα φύλακα που θα έπρεπε οπωσδήποτε να την είχε δει. Κούνησε αρνητικά το κεφάλι του.

Κάθισα αποκαμωμένος στο καναπεδάκι του φουαγιέ. Σήκωσα το κεφάλι μου, πήρα βαθιά ανάσα και..... Ναι! Εκεί στον απέναντι τοίχο, σ' αυτόν τον υπέροχο πίνακα με την Παναγία, τον Ιησού δωδεκαετή, με το σιντριβάνι στο κέντρο, ναι, σ' αυτόν τον πίνακα δίπλα στην Παναγία στεκόταν η νεαρή Μοναχή, με κοιτούσε κατάματα και φαινόταν να κρατά την αναπνοή της. Πετάχτηκα όρθιος. Δεν είναι δυνατόν, ψιθύρισα, προσπαθώντας κάπου να στηριχτώ. Ήμουν μόνος, μ' εκείνη να με κοιτά κατάματα κρατώντας την αναπνοή της. Δεν μπορούσα πια να ελέγξω τα συναισθήματά μου. Το μόνο που ένιωθα ήταν τα δάκρυά μου. -

Τέτοια συγκίνηση!.. μονολόγησε ο φύλακας περνώντας από μπροστά μου. Ξανακάθισα στο καναπεδάκι, χωρίς να την αφήνω απ' τα μάτια μου. -Άπλωσε η Παναγία τα χέρια της και σε τράβηξε μέσα στον πίνακα; τη ρώτησα. Εκείνη με κοίταζε κατάματα κρατώντας την αναπνοή της. -Θα έρχομαι κάθε μέρα, θα σου απλώνω κι εγώ τα χέρια προσμένοντας να βγεις. Ο Θεός κι ο Έρωτας θα με βοηθήσουν. Δεν ξέρω πόσες ώρες έμεινα προσηλωμένος. Ένα χέρι ακούμπησε τον ώμο μου. Γύρισα αλαφιασμένος. Ήταν ο φύλακας:

- Σας ζητώ συγγνώμη, μα πέρασε κιόλας μισή ώρα που θα έπρεπε να είχαμε κλείσει. Σηκώθηκα. Πήγα πολύ κοντά στον πίνακα και της άπλωσα τα χέρια. Έξω η βροχή έκανε αισθητή την παρουσία της κι ο πόνος το ίδιο.

Copyright©Φαίδων Θεοφίλου

αρχή σελίδας

Θεωρία - Λίτσα Χατζοπούλου: *Femme Fatale*

Ο μύθος λέει ότι η Λιλίθ ήταν η πρώτη γυναίκα του Αδάμ• όταν εκείνος την εγκατέλειψε για χάρη της Εύας, η Λιλίθ ορκίστηκε εκδίκηση: αφού η ίδια είχε στερηθεί το αγαθό της μητρότητας, θα σκότωνε τα παιδιά των ανθρώπων. Κι έτσι, τριγυρνά τις νύχτες και πνίγει τα νεογέννητα στην κούνια τους. Όμως, δεν είναι θανάσιμη μόνο για τα βρέφη• εξόχως ωραία, προικισμένη με εξαιρετικές νοητικές δυνάμεις, αποπλανά τους άντρες, μόνο και μόνο για να τους καταστρέψει. Είναι η σκοτεινή και μοιραία *Mater malorum*. Για αιώνες, οι άνθρωποι τη φοβούνται και την ξορκίζουν• όμως, εκεί γύρω στα τέλη του 19ου αι., πυκνώνουν οι ύμνοι στην ομορφιά της: ο Dante Gabriel Rosseti της αφιερώνει ένα σονέτο κι έναν πίνακα• ο J. V. Widmann στιχουργεί πάνω στην έξοχη καλλονή της• ο Emilio Carrere γράφει ένα μυθιστόρημα για τα υπέροχα μάτια της. Είναι η εποχή που το Κακό έχει υπερβεί τα όρια ανάμεσα στην ηθική και την αισθητική• κι αν εξακολουθεί να προκαλεί ηθικές επιφυλάξεις, πάντως θαυμάζεται ως αισθητική κατηγορία. Έτσι, η Λιλίθ γίνεται πλέον το αρχέτυπο της *femme fatale*, της μοιραίας γυναίκας που συνενώνει στη μορφή της τον έρωτα και το θάνατο: ωραία όπως ο ήλιος, *terribilis ut castrorum acies ordinata*, δαίμονας, μάγισσα, κόρη της νύχτας – γιατί, η λέξη «Λιλίθ» παράγεται από την εβραϊκή λέξη *lay'la* (*leila*, στα ασσυριακά), που σημαίνει «νύχτα».

Η σύνδεση της Λιλίθ με την Εύα τρόπον τινά αντιστοιχεί στις δύο όψεις της γυναικείας φύσης, την ερωτική και τη μητρική – κάποτε αρμονικά συνδυασμένες στη μορφή της Μεγάλης Χθόνιας θεάς, και αργότερα αυστηρώς διαχωρισμένες, και σημασμένες με αντίθετα ηθικά πρόσημα: η μητρότητα εξαγιάζεται αλλά απογυμνώνεται από κάθε ερωτικό στοιχείο• αντίθετως, η ερωτική φύση της γυναίκας δαιμονοποιείται, συνυφάνεται με την αμαρτία και το κακό και βέβαια ενέχει το στοιχείο της στειρότητας. Αυτό το αντιφατικό δίδυμο – η Εύα και η Λιλίθ – θα περάσει στη λογοτεχνία ως το μοτίβο των δύο ηθικώς αντίθετων αδελφών (λ.χ., στον de Sade, στον Thakera, στον Soulié)• απόηχός του είναι η (χαρακτηρολογική και συμβολική) αντιπαράθεση ξανθών και μελαχρινών καλλόνων, παρ' όλο που τα συμβολικά νοήματα έχουν αποκτήσει ποικίλα περιεχόμενα: έτσι, στην παλαιότερη λογοτεχνία, οι ξανθές ηρωίδες συμβόλιζαν την αγγελική αγνότητα και συνδέονταν με ευγενείς έρωτες, ενώ οι μελαχρινές συμβόλιζαν το πάθος και τη λαγνεία (χαρακτηριστικό παράδειγμα, αν και ήπιο ως προς το δεύτερο σκέλος του συμβολισμού, η λαΐδη Rowena και η Εβραία Rebecca στον Ivanhoe του Sir Walter Scott)• αργότερα, και μέσα από την επανερμηνεία μοτίβων και συμβόλων στον κινηματογράφο, οι ξανθές ηρωίδες πέρασαν σε ρόλους μοιραίων γυναικών.

Δεν είναι τυχαίο ότι η ακτινοβολία της μοιραίας γυναίκας συμπίπτει με την εποχή του ρομαντισμού• το αναθεωρητικό πνεύμα του κινήματος εκδηλώνεται στην επανερμηνεία παλαιών μύθων, στην εκ νέου νοηματοδότηση παλαιών συμβόλων και στην καινούρια αξιολόγηση παλαιών ηθικών αντιλήψεων. Η αισθητική προτεραιότητα του ωραίου υποχωρεί μπροστά στο υψηλό και η ομορφιά σταδιακά απαγκιστρώνεται από το ηθικώς αγαθό• οι ρομαντικοί δεν θα διστάσουν να εξυμνήσουν την «ομορφιά της Μέδουσας», να θαυμάσουν τους απανταχού εκπεσόντες αγγέλους, και να συγκροτήσουν τραγικές πλοκές με πρωταγωνιστές υπέροχους εγκληματίες και θανάσιμες ηρωίδες.

Την εποχή που οι μοιραίες γυναίκες διαγράφουν την εντυπωσιακή τους πορεία στο gothic novel, ο Goethe δίνει αυτά τα χαρακτηριστικά στην κόμισσα Adelaide στην πρώτη εκδοχή του Götz von Berlichingen. Ωστόσο, λογοτεχνικός πρόδρομος της ρομαντικής μοιραίας γυναίκας, θεωρείται η διαβολική Matilda στο μυθιστόρημα *The Monk* του M. Lewis (1795): μεταμφιεσμένη σε μοναχό, καταφέρνει να μπει στο μοναστήρι του Ambrosio (που ως τότε είχε τη φήμη αγίου) και να τον αποπλανήσει• αν και αργότερα, αποδεικνύεται όργανο του διαβόλου, ωστόσο προκαλεί τη συμπάθεια του αναγνώστη για τη δύναμη του πάθους της.

Στο μυθιστόρημα του Lewis, η μοιραία γυναίκα είναι μεν βασικό στοιχείο της ιστορίας, αλλά δεν έχει ακόμη κερδίσει το ρόλο της πρωταγωνίστριας• όμως, φαίνεται ότι η μορφή της προσελκύει όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον και τη φαντασία των ποιητών. Έτσι, ο Coleridge θα διερευνήσει το μύθο της στο δοκίμιο “Introduction to the Tale of the Dark Ladie” (1799), απ’ όπου θα εμπνευστεί εν μέρει ο John Keats το περίφημο ποίημά του “La Belle dame sans merci” (που κατά τον Graves, ουσιαστικά αποτυπώνει τη μορφή της «Λευκής» χθόνιας θεάς)• μέσα στο μαγικό και επώδυνό μυστήριό του, το ποίημα περιέχει συμπυκνωμένο πλην δραστικό τον κόσμο που μερικά χρόνια αργότερα θα αναδυθεί στα έργα των προ-Ραφαηλιτών και των Συμβολιστών.

Αν και δεν δηλώνεται ρητώς, το “La Belle dame sans merci” παραπέμπει στον μεσαιωνικό γερμανικό μύθο του Tannhäuser. Ιππότης και ποιητής, ο Tannhäuser βρίσκει το Venusburg, την υπόγεια κατοικία της Αφροδίτης, και περνά έναν ολόκληρο χρόνο αφιερωμένος στη λατρεία της θεάς. Αργότερα, γεμάτος τύψεις, ταξιδεύει στη Ρώμη και ζητά συγχώρεση από τον πάπα• εκείνος, όμως, του απαντά ότι το αίτημά του είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί, όσο αδύνατο θα ήταν να βλαστήσει η παπική ράβδος. Τρεις μέρες μετά την αναχώρηση του ιππότη, η παπική ράβδος ανθοφορεί, αλλά ο Tannhäuser έχει ήδη επιστρέψει οριστικά στην Αφροδίτη. Το ίδιο θέμα αναπτύσσεται προς τα τέλη του 19ου αι., στο ποίημα του A. C. Swinburne “Laus Veneris”. Αλλά, μέχρι τότε, η μοιραία γυναίκα έχει εγκαταλείψει τους δευτερεύοντες λογοτεχνικούς της ρόλους και έχει αναδειχτεί σε αδιαμφισβήτητη πρωταγωνίστρια• πρώτη στη σειρά, είναι η παγανίστρια Velléda, που ερωτεύεται τον εχθρό της και στο τέλος αυτοκτονεί, στο μυθιστόρημα του Chateaubriand *Les Martyrs* (1809). Αναμφίβολα, όμως, η κατεξοχήν μοιραία γυναίκα της εποχής είναι η Carmen, πρωταγωνίστρια στην ομώνυμη νουβέλα του Prosper Mérimée (1845) και της γνωστής όπερας του Georges Bizet. Ο Mérimée ήταν ο πρώτος που τοποθέτησε τη μοιραία ηρωίδα στην Ισπανία (δηλαδή σε «εξωτικό» σκηνικό, μακριά από τον κεντροευρωπαϊκό πυρήνα)• προς τα τέλη του αιώνα, η Ισπανία υποκαταστάθηκε σε μεγάλο βαθμό από τη Ρωσία (από τις πιο χαρακτηριστικές μοιραίες γυναίκες της ρωσικής λογοτεχνίας είναι η Νατάσα Φιλίποβνα του Ντοστογιέφσκι).

Αν στο πρώτο μισό του 19ου αι., κυριαρχεί ο μοιραίος εραστής (στην εκδοχή κυρίως του βυρωνικού ήρωα), από το 1850 και εξής η πρωτοκαθεδρία ανήκει στη femme fatale. Πλάι στη Salammbô του Flaubert (1862), ξαναζωντανεύουν ιστορικές ή μυθικές μορφές – η Κλεοπάτρα, η Μαρία Στιούαρτ, η Αταλάντη, η Ηρωδιάς, η βασίλισσα του Σαβά, η Αφροδίτη, Σεμίραμις, η Πασιφάη, η Σαπφώ• φυσικά, η μορφή της μοιραίας γυναίκας δεν αργεί να συνδεθεί με το θέμα του βαμπιρισμού (λ.χ., η Clarimonde στο La morte amoureuse του Th. Gautier), αφού η έλξη της ποιητικής φαντασίας από τη νεκρή καλλονή σηματοδεύει αρκετά νωρίς το ρομαντικό κίνημα. Η (από ένα σημείο και μετά υπερβολική) εμμονή στο θέμα του βαμπιρισμού, κυρίως εκ μέρους των βρετανών Αισθητιστών και των γάλλων Συμβολιστών, ανιχνεύεται στην περίφημη ρήση του Walter Pater για τη “Gioconda”: «το ανεξιχνίαστο χαμόγελο, πάντα με την υποψία της αμαρτίας, που παιχνιδίζει σε όλα τα έργα του Leonardo»• ο Pater περιγράφει την Gioconda με τα χαρακτηριστικά της μοιραίας γυναίκας και τις ευδιάκριτες πινελιές του βαμπιρισμού.

Η μελέτη του μύθου της Λιλίθ θα μπορούσε να είναι αποκαλυπτική: σε ψυχολογικό επίπεδο, θα φανέρωνε την έλξη προς το κακό• σε κοινωνικό, τις αντιλήψεις για τη θέση και το ρόλο της γυναίκας (και το πέρασμα από μητρογραμμικές σε πατρογραμμικές κοινωνίες)• σε νοοτροπικό, τη μετάβαση από τις λατρείες της Μεγάλης Χθόνιας θεάς σε λατρείες με προεξάρχοντες θεούς-πατέρες. Είναι ενδιαφέρον, ας πούμε, ότι η Λιλίθ, ως πρώτη σύζυγος του Αδάμ, θεωρητικά θα μπορούσε να είναι η μητέρα του ανθρώπινου γένους• εν τούτοις, είναι ωραία, στείρα και καταστροφική – δηλαδή, στερείται το βασικό χαρακτηριστικό της Μεγάλης Χθόνιας θεάς (της «Θεάς-Μητέρας»), τη γονιμότητα, ενώ υπερτονίζεται η καταστρεπτική της δύναμη (αφού, ως γνωστόν, οι βασίλισσες -και ύψιστες ιέρειες της Θεάς- στις μητρογραμμικές κοινωνίες λαμβάνουν ως σύζυγο έναν βασιλιά, τον οποίον μετά από πάροδο συγκεκριμένου χρόνου θυσιάζουν – κυριολεκτικώς ή τελετουργικώς). Ο Maximilian Rudwin, πάντως, πιστεύει ότι η Λιλίθ (και κατ’ επέκταση, η μορφή της μοιραίας γυναίκας) είναι το σύμβολο της «ανάμνησης της πρώτης αγάπης», η ιδανική γυναίκα των ανδρικών ονείρων. Πιθανόν• αλλά ό,τι συνδέει τις μοιραίες γυναίκες του μύθου και της λογοτεχνίας είναι πως η εκδίκησή τους απορρέει, σχεδόν πάντα, από μια πράξη προδοσίας.

Copyright© *Λίτσα Χατζοπούλου* / Email: litsah@gmail.com

[αρχή σελίδας](#)

Σεραφεΐμ Χατζόπουλος: Η μυστική φωνή

Μα πόση μπορεί να είναι η αντοχή ενός ανθρώπου;

Βαραίνει το κεφάλι του απ’ τις πολλές έγνοιες. Τα μάτια του αλληθωρίζουν απ’ την αγρύπνια και την κούραση. Το κορμί του λυγίζει απ’ την εξάντληση. Τα χέρια και τα πόδια του κινούνται αβέβαια πια. Και το χειρότερο: Η ψυχή του! Αυτή η ταλαίπωρη ψυχή, σκύβει κι αυτή κουρασμένη μπρος στο τόσο αγκομαχητό και την τόση αγωνία. Ίσως να ετοιμάζει μυστικά την γρήγορη έξοδό της απ’ αυτή την μπαϊλτιασμένη σάρκα.

Κι όμως ο άνθρωπος δεν παραδίνεται στον αφανισμό χωρίς όρους, δίχως πάλεμα. Και σ’ αυτή την κατάσταση της απόλυτης εξουθένωσης παλεύει. Κουνάει χέρια και πόδια. Ορθώνει με

γκριμάτσα πόνου το κορμί. Σηκώνει το κεφάλι και στυλώνει τα θολά του μάτια κάπου ψηλά και μακριά. Πέρα και έξω από τον συνηθισμένο κύκλο των προσώπων που τον περιβάλλουν και που αρνιούνται να του απλώσουν ένα χέρι για βοήθεια. Μακριά από τους ανθρώπους και τα άψυχα ακόμα, που ευθύνονται γι' αυτή του την τόσο τραγική κατάσταση. Κάπου πετάει το πνεύμα του κι αναζητάει στον απόμακρο αυτό χώρο της μυστικής πτήσης του τη λύτρωση. Μια μαγική φωνή να του ψιθυρίσει κρυφά στ' αυτί:

- Δεν χάθηκες. Δεν θα χαθείς.

Έχε θάρρος και υπομονή. Έχεις πολλή δύναμη μέσα σου και θ' αντέξεις.

Και στήνει ορθάνοιχτα τ' αυτιά του. Και δεν ακούει τίποτα απ' όσα ηχούν γύρω του. Ούτε τα κλάματα, ούτε και τα γέλια των άλλων. Ούτε τα τραγούδια, ούτε και τις κραυγές του πόνου. Ναι ούτε κι αυτές, αν και συχνά τις έχει ακούσει να βγαίνουν ίδιες κι απαράλλαχτες απ' το δικό του στόμα.

Κι εκεί που βρίσκεται σ' αυτή την σπάνια εσωτερική συγκέντρωση, έρχεται το φύσημα του ανέμου και σφυρίζει στ' αυτιά του. Και μεμιάς πετάγεται σαν κοιμισμένος π' ακούει άξαφνα κοντινό κρότο τουφεκιού. Και παίρνει το σφύριγμα τ' αγέρα για ψίθυρο. Και το μυαλό του συνταιριάζει τ' αγεροφύσημα σε φθόγγους κι αυτούς σε λέξεις. Κι ακούει, ω τι Θαύμα! Τι ευτυχία! Ακούει εκείνα που ζητά ν' ακούσει η καρδιά του

- Έχε θάρρος. Κάνε υπομονή.

Είσαι δυνατός και δεν το ξέρεις.

Και φεύγει ο κεφαλόπονος στη στιγμή. Και τα μάτια λάμπουν σαν καθαρό διαμάντι στο φως του Μαρτιάτη ήλιου. Και στήνεται ατσάλινο και λαμπαδωτό το κορμί. Και τα χέρια και τα πόδια κινούνται με σιγουριά, δύναμη και χάρη. Και το σπουδαιότερο: Η ψυχή του αναγαλλιάζει.

Και βρίσκει ότι αυτό το κορμί είναι το πιο όμορφο και σίγουρο σπίτι γι' αυτή. Και ξαναδένει γερά με το σώμα.

Αυτός είναι ο άνθρωπος! Ο κάθε άνθρωπος. Μόνο τα ονόματα, οι συνθήκες, τα ποσοστά της κούρασης και η χροιά της μυστικής φωνής του ανέμου αλλάζουν.

Αλίμονο μόνο σ' αυτούς που ακούνε το σφύριγμα του αγέρα σαν σφύριγμα!

Όχι. Δεν είναι σφύριγμα! Είναι φωνή. Είναι η μυστική φωνή που καρτερούμε ν' ακούσουμε όλοι μας.

Άνοιξη 1978

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό
«ΦΘΙΩΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ» τεύχος 6
3ο τετράμηνο 1979 σελ. 265

Copyright© Σεραφείμ Χατζόπουλος

[αρχή σελίδας](#)

Johnny Droga

Σαν πας να γράψεις κάτι
που καιρό τώρα σε πνίγει
κολλάς.

Και μένεις σαστισμένος
να κοιτάς μια εσένα και μια το χαρτί.

Μια το χαρτί
και μια εσένα.
Σηκώνεις το κεφάλι
βαρύ από τη σκέψη,
τα 'πρέπει' και τα 'μη'
διστάζεις
μα τελικά ανοίγεις τα βλέφαρα,
μαζί και την καρδιά σου,
κοιτάς γύρω σου,
γύρω απ' το περίφημο 'εγώ' σου,
βλέπεις τσιμέντο και σίδερο,
κεραίες και μπουγάδες να στάζουν,
βλέπεις όνειρα στριμωγμένα
σε υπόγεια, ταράτσες και δωάρια.
Τα βλέπεις;
Μυρίζεις απορρυπαντικό και καυσαέριο.
Μυρίζεις και το γιασεμί
από τον κήπο της γλυκιάς γιαγιάς
απέναντι
που πάντα χαμογελά
κοιτώντας μια εσένα και μια τον ήλιο.
Μια τον ήλιο
και μια εσένα.
Βλέπεις και μυρίζεις αγάπη.
Σχεδόν την αγγίζεις.
Αγάπη ωμή.
Σαν αυτή που ζωγράφισε
τις ψυχές όλων πριν από εσένα.
Αγάπη που σε έκανε να χαμογελάς
σε στιγμές σιγής και σκοτεινιάς.
Αγάπη σαν αυτή που πάντα
αντηχούσε στα αυτιά σου
σαν μια αλλόκοτη μελωδία.
Αγάπη σαν αυτή που σε έκανε να γράφεις.
Κοιτάς ξανά απέναντι
και δεν βλέπεις τίποτα άλλο
παρά άσπρους τοίχους και σίδερα,
μπουγάδες και κεραίες.
Όμως εσύ να λες πως βλέπεις κάτι άλλο.
Βλέπεις τα βουνά του ορίζοντα
που γεύονται το χλιαρό χάδι ενός χειμωνιάτικου ήλιου.
Βουνά που έστεκαν πάντα εκεί
ενώ εσύ ερωτευόσουν,
αγαπούσες,
έκλαιγες
και ξαναερωτευόσουν.

Βλέπεις έναν ήλιο να ανατέλλει αργά αργά
μιας και ξέρει πως τον παρακολουθείς.
Ξέρει ότι δεν είναι απλά ο ήλιος
αλλά κάτι πολύ περισσότερο.
Κάθε ηλιακίδα που χάνεται
ένα σκίρτημα στην καρδιά σου
και μια σιγή γλυκιάς μελαγχολίας απλώνεται τριγύρω.
Μα δεν σε πειράζει γιατί ξέρεις
πως κοιτάς απλά έναν άσπρο τοίχο
και ανακουφισμένος στέκεσαι
πάλι αντίκρυ στο χαρτί
με τις πρώτες λέξεις να ανατέλλουν
όπως ο χειμωνιάτικος ήλιος
και το μολύβι σου
να αρχίζει να κινείται δειλά
χαράζοντας ηλιακίδες,
όνειρα και αγάπη
σε ένα χαρτί
που θα έλεγες
πως μοιάζει με εκείνον τον άσπρο τοίχο.

Copyright©Johnny Droga

[αρχή σελίδας](#)

Ελληνίδα

του Ποσειδώνα πρωτόπλαστος

Πάλι φυσάει
τα νερά που κοιμούνται φοβάμαι
μην ξυπνήσουν
και πως να την μαζέψω τόση θάλασσα
που κυλά στις φλέβες μου
κυριαρχεί στο μυαλό μου
πως να σταματήσω τις ανήσυχες λέξεις
τα κρωξιμάτα των γλάρων
σιγανά να μιλάς
σαν τον φλοίσβο στα βότσαλα .

Βασιλεύει η νηνεμία σ'αυτόν τον τόπο
ένα με τον πόνο του αχινού
ένα με του απομεσήμερου την νάρκη
ένα με την πεταλίδα που κρατιέται στον βράχο
μην γιγαντωθούν τα κύματα και την πάρουν

στο βασίλειο το απέραντο των ματιών σου
που προδίνουν πελαγίσιους δρόμους ανοιχτούς

εκεί σε είδα να κολυμπάς με δελφίνια
του Ποσειδώνα πρωτόπλαστος
κι'έμεινα να σε χαζεύω
μετέωρη να αιωρούμαι πάνω απ'το κύμα σου
κι'είχε το γέλιο σου την θέρμη του ήλιου .

Και γύρισα στα παλάτια που βούλιαζαν
τα φύκια υψώνονται απ'τα βάθη
δεμένη απ'τους αστράγαλους
ίσα να πάρω μιά ανάσα στην επιφάνεια μπορώ
να δω τον ίσκιο σου να χρυσώνει την θάλασσα .

Ξέπλενα τα μάτια μου με αλμυρό νερό
για όλα αυτά
που ήταν ήδη γραμμένα στην ψυχή μας
και ήθελα να στα πω
θα γραφτούν μόλις κυλίσει το πρώτο δάκρυ
περιμένει ήδη να πάρει υπόσταση .

Αιθερικά ωκεάνεια στόματα άνοιξαν
των Σειρήνων τραγούδια σαγήνης
απόκρημνος γκρεμός ή δίνη που με καταπίνει
μα δεν με νοιάζει
θαρραλέα εγώ θα βουτήξω
στην οικειότητα ενός δικού μου ανθρώπου
για το παιδί που κρύβω μέσα μου
που απαιτεί την ζωή μου
να μου υπενθυμίζει πως δεν την σεβάστηκα.

Στην αχρονία δάκρυ μετέωρο
όλο τον κόσμο περικλείει
γιατί όλος ο κόσμος είσαι εσύ.

Στο κενό της απουσίας των υδάτων
υπάρχει μιά διάσταση άλλη
όπου τα δελφίνια αγγίζονται
και συνομιλούν με την σκέψη
παίρνω τα κύματα ένα θεό θαλασσινό να πλάσω
κι'αναδιπλώνονται όνειρα απραγματοποίητα
κι'απλώνονται μιά θάλασσα αγάπης να φτιάξουν
πολύτιμο δάκρυ που στην παλάμη κρατώ
σεντόνι μεταξένιο έγινε να σκεπάσει την γη.

Κι'αφήνομαι να επιπλέω ακυβέρνητη
με πλήρη αδιαφορία για το που θα με πάει
κι'αν είναι να χαθώ στην θάλασσα
άπλωσε τα μπράτσα σου να 'ρθω.

--

clear vision

Εκπνοές των άστρων σε γυάλινη σφαίρα συλλέγω
σημάδια που σου παρέχω
να εννοήσεις την βαθύτερη των πραγμάτων φύση
μπορείς να την σπάσεις αλλά θα βρεις μόνο αέρα
και το αμόλυντο της ζωής μου κομμάτι την ποίηση.
Η ποίηση δεν ανήκει μόνο στην ελίτ
αλλά σ'αυτούς που ξέρουν τον άνεμο ν' αφουγκράζονται.
Η ποίηση δεν διαβάζεται με τα μάτια αλλά με την ενσυναίσθηση.

Αέρινα βότσαλα που αφήνω στο πέρασμα μου
δεν αρκεί ο θαυμασμός αλλά το στίγμιμο της πέτρας
κι'αν δεν την λείανε ο ποταμός του χρόνου
πάρτην και δούλεψε την ώσπου το σχήμα της σφαίρας να πάρει
απλό, ευφυές μα προπαντός ταιριαστό στην παλάμη σου.

Κάθε τι μετατρέπεται στο αντίθετο του
η βύθιση και η εμφάνιση
αφαιρείς για να εισέλθεις
προσθέτεις για να εξέλθεις.

Θα ήταν όλα τόσο απλά
αν καταφέραμε να είμαστε οι ίδιοι εντός και εκτός
κι' ίσως αυτή να είναι η πρόκληση
ν'αποδεχτείς πως
το νόημα και το μη νόημα είναι ένα και το αυτό
η κατάφαση και η αναίρεση
το χάος και η πρωταρχική ουσία που επέφερε την αρμονία.

Σπόροι που διασκορπίζω στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα
ο σταυρός των στοιχείων κι'ο κύκλος που βρίσκομαι
εγώ η κουκίδα το αναπόσπαστο Ενα.

--

το ρολόι

Ιχνηλατώ την δίνη και μπροστά της στέκομαι
την βλέπω τρελλά να γυρίζει ασταμάτητα

βουτάω μέσα στο χάος της
και σε είδα να έρχεσαι μ'ένα χαμόγελο
εσύ η δίδυμη αδελφή μου στον θάνατο
να με ρωτάς αν φοβάμαι.

Εχω ξανάρθει εδώ αλλά ποτέ τόσο βαθειά.
Τι είναι αυτό που κρατάς;
Τα χέρια σου έτεινες να μου το δώσεις
μα πριν το αγγίξω χάθηκες
να αιωρείται έμεινε μόνο ένα άσπρο ρολόι τετράγωνο.

Κι'έτρεξα να το πιάσω πριν πέσει στο πάτωμα
αλλά είδα πως πάτωμα δεν υπήρχε
σ'ένα άσπρο δωμάτιο βρισκόμουν
κι'οι τοίχοι του ήταν από σύννεφα.
Στην αγκαλιά μου το κράτησα σφιχτά
μα ήταν ήδη σπασμένο
έντρομη μην χάσω κάποιο κομμάτι
κοίταξα το στήθος μου αν είχα κοπέι.

Μα πως θα μπορούσε ποτέ να πληγώσει
κάτι που με τόση αγάπη δωρίζεται;
Κι'αναρωτήθηκα αν μήνυμα είναι
είναι χρόνια πολλά που μόνη μου ζω
και κώδικα με άλλους ποτέ δεν απέκτησα
την βεβαιότητα του απόλυτου συντονισμού.

Ίσως φταίω αφού κομμάτια μου πάντα έδινα
ποτέ κανείς να μην γνωρίζει πόσο ευάλωτη είμαι.
Κι'είναι χρόνια που κανείς δεν γνωρίζει
την γλώσσα των δελφινιών.

Και σκέφτηκα πως ίσως ο χρόνος μου έληξε.
Μα γιατί ήρθες, αν όχι για να με πάρεις μαζί σου;
Κομμάτια της πορσελάνης στα χέρια μου
απαιτούν να βρω απαντήσεις.

Ίσως απλά να μου υπενθυμίσεις
πως στις αχανείς εκτάσεις του Σύμπαντος
στο λίκνο της ζωής αιωρούμενη
υπάρχει μιά θάλασσα που κολυμπώ με δελφίνια
εκεί που ξεπήδησε η ζωή και ο θάνατος
μόνο η αγάπη αιώνια είναι.

Βούτηξα στα βαθειά να βρω την σπηλιά
να κρύψω τον εαυτό μου για λίγο

εκεί έχω κρύψει μιά αγάπη
ποτέ κανείς να μην την βρεί.

Copyright©Ελληνίδα

αρχή σελίδας

Σοκράτης Ξένος: Από τις ανέκδοτες συλλογές « Το μαύρο φουστάνι» και «Το αίνιγμα της πέτρας»

«γωνία θάλασσα»

θα μας πάρει ανοίγοντας η νύχτα
τα ζεστά δωμάτια των βράχων
θα ζήσουμε παρόντες στη βάφτισή μας
κλαίοντας από ευτυχία
με το λυχνάρι δίπλα σπασμένοι στα χίλια του άστρου
και οι ηττημένοι στρατοί των ματιών
η θάλασσα
να αγρυπνά η θάλασσα σκόπελα σώματα
η θάλασσα το προικώ της χράμι δωρίζοντας στα δυο του ενός
με τον εξάψαλμο φύκιων αρωμάτων

όλα μου κι όλα μου κι όλα
το κορίτσι με τα κλειστά τα δέλτα μάτια
ροή ερωδιοί που τρέμουν το αμήν
το υπ` αρχήν που τρέμουν
την πολύχρωμη εξουσία του απτού

φύλα με νύχτα άσχημον μη με δει
από όνειρο του ξάφνου προερχόμενον
παρακαλώντας να οξειδωθούν τα νερά
να μας κλειδώσουν αγάλματα στο αίνιγμα της πέτρας
εξέχοντας τη Μεγάλη Λέξη

«απογευματινό»

και μόλις άτονη χορδή και μόλις
πιάστηκα και με τούτον τον τρελό θεό στα χέρια
μονομαχία ανάμεσα νεκρού και ζώντος
δεν πετυχαίνω το άστρο του μάτι
ακούω και τις λαβιές
κρυμμένες σε μιαν τριβή καλοκαιριού
τους κήπους να πεθαίνουν στις βροχές
μα τσιμουδιά καθώς

τ' απόγεμα κρότος τρομακτικός στο τζάμι
πουλάκι σκόνταψε απάνω στο βοριά
δεν πρόλαβα με γιατρικά και πάει
και πάει ώρα τώρα που θεραπεύω τουλάχιστον
τη ματωμένη θέα

«αχόπως»

Να κάμεις κριτική σε μια αγκαλιά πώς
δε δύναμαι γιατί από το δίνω δεν
από το πάρε είναι που λείπει των ανθρώπων
κι έλεγα μέρες τώρα ζένε κάτσε γράψε μίαν ακρογιαλιά
να `χει γλυκύν ζενιτεμό και πέραν

μονόζυλος κανέλα και πέλαο Θράκη
πόνου ντοκτορά περιπολώντας πλήκτρα
έτσι πρόσφυγας τα τσίνορα βρεχόμενον
με ωραίες σφυριές να με διαλαλεί η φλέβα
όσο να αναδυθεί η κραυγούλα που ήθελα
άκσε
στο τσάκισμα τις δρέπουμε εμείς αυτές τις μουσικές
κι από γεννησιμιού το ούτι δεν επείγεται ανάλυση
μόνο να τις εκπέμψω απόψε απόπου εξέχω φως
αυτό τ' ανείπωτο το ηδύποτο που ρέει
με κάμνει που θα `λεγε κι η νόνα μου η Αραλιώ
με κάμνει και γράφομαι ελέησον και σώσον με

αχόπως απρύγητες συστάδες λουλουδιών
τι αμέλισσο το κάδρο της ζωής μας
διαδρομές ανάρτηση κούρασα τοίχους
ώσπου κρεμάστηκα στο καθιστικό σου
τις νύχτες κατεβαίνω και από τις τέσσερις γωνιές
σου στολίζω τα όνειρα

Copyright©Σωκράτης Ξένος

[αρχή σελίδας](#)

(Μια Αποψη – Επιστολή) Του Μπάμπη Πατζόγλου: Η Ηλικία των Ακτιβιστών

Η προσωπική μου εμπειρία, αλλά και η παρατήρηση, καθώς και η πορεία των, ενός μέρους, εκ των συντρόφων Ακτιβιστών, είχε μια ολέθρια δυστυχώς πορεία. Σκόπιμο λοιπόν είναι να αναρωτηθούμε, τι να απέγιναν όλοι αυτοί που έδρασαν κατά το πρόσφατο παρελθόν και τι κατάληξη είχαν. Βέβαια δεν καλύπτεται το θέμα με μία πρόχειρη αναφορά και χωρεί πολλή συζήτηση. Όμως ας ληφθεί ως πρόταση για το διάβα της νέας φουρνιάς.

Θεωρώ πως υπήρχε και υπάρχει μία αλόγιστη και ασυγκράτητη επιθετικότητα η οποία όταν δεν μπορεί να στραφεί ενάντια στο κατεστημένο και στο βαλτομένο μέσα στην μιζέρια κοινωνικό είναι, καταλήγει και μορφοποιείται ενάντια στον εαυτό μας με αυτοκαταστροφικές τάσεις. Αν και δεν είμαι ειδικός θα προσπαθήσω να διατυπώσω αυτό το ζήτημα στηριζόμενος και μόνο στην επεξεργασμένη μου εμπειρία, μην έχοντας όμως αυταπάτες ότι αυτό που θα σας πω είναι και θέσφατο.

Άξιο παρατηρήσεως είναι, για να γίνει πιο κατανοητό το φαινόμενο αυτό, η σκέψη αλλά και η δομή της κοινωνίας. Μιας κοινωνίας που ενόσω φαίνεται να ακμάζει εν τούτοις αυτοκαταστρέφεται. Ιδέ μόλυνση του περιβάλλοντος, αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, κάψιμο των δασών κ.α. Θα μπορούσαμε εύκολα και αβίαστα να δικαιολογήσουμε αυτήν την αυτοκτονία της μέσα από τις φαινομενικές αιτίες της, ρίχνοντας τα βάρη στο σύστημα που επικρατεί.

Αλλά είναι μόνο τα φαινομενικά αίτια;

Ή υπάρχει και κάτι που υποκρύπτεται;

Σ' αυτό το κρυφό και υποβόσκων έγκειται και η νοοτροπία της κοινωνίας. Και αυτό δεν είναι τίποτε άλλο από την μασημένη ιδεολογία της. Μιας ιδεοληψίας η οποία εκφράζεται, τουλάχιστον στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, μέσω μιας δοτής και ξένης προς τις ανθρώπινες ανάγκες πρακτικής Δηλαδή μέσα από την ασύμμετρη θρησκεία του Χριστιανισμού. Αυτή ακριβώς η θρησκεία εμπεριέχει και την άρνηση της (Θεός και Αντίθεος δηλαδή Διάβολος) η οποία είναι η διαφορετική όψη του ιδίου νομίσματος. Το «καλό» για την ιδεοληψία αυτή είναι τα κοινωνικά δρώμενα και το κακό, είναι τα αντί που σημαίνει ίσον, τα αντιδρώμενα Το θέμα έγκειται στο πως θα πετάξουμε στα σκουπίδια αυτό το νόμισμα και να ακολουθήσουμε μία διαφορετική οδό.

*

Όντως είναι ωραία τα μεγάλα λόγια. Όμορφα θα είναι να ζούσαμε σε μία κοινωνία ελεύθερη και αντεξουσιαστική. Αλλά πως θα γίνει αυτό;

Ο Μπακούνιν... Πρώτος! Ο Προυντόν...τέλειος!, Ο Μαλατέστα , ...κ.α. κ.α.

Και εύκολα τα γεγονότα όπως η εξέγερση, η καταστροφή, η δημιουργία,

Και ακόμα πιο απλό να μιλάς για το τείχος των συνηθειών μας, που ορθώνετε μπροστά μας και που μας εμποδίζει να δούμε τι υπάρχει πιο πέρα.

Όμως για να δούμε τί πραγματικά υπάρχει πιο πέρα, αναγκαίο είναι να κοιτάξουμε μέσα μας.

Και όταν κοιτάξουμε μέσα μας και εμβαθύνουμε δεν θα χρειαστεί να γίνει καμία εξέγερση.

Διότι η κάθε γενιά θα πολλαπλασιάζει τους συνειδητοποιημένους ανθρώπους. Και από την αυτογνωσία της και από την διαμόρφωση μιας νέας σκέψης και από το παράδειγμα των προηγούμενων γενεών.

Αν γίνει ένας συνδυασμός του περίγυρου με τον πραγματικό μας εαυτό αποκτάμε μία διαφορετική κοσμοθέαση. Μία αντίληψη, η οποία συγκρινόμενη με τον εξωτερικό μας κόσμο, έχει σαν αποτέλεσμα αντεξουσιαστικές τάσεις. Τότε θα ζητηθεί μία κοινωνία που έχει την αναφορά της στην Αρχαία Ελλάδα και προσαρμοσμένης στο σύγχρονο είναι, αφαιρώντας όλες τις ξεπερασμένες τελετουργίες της.

Έτσι εκείνο που προτείνετε είναι μία γνωριμία με τον εαυτό μας. Να μελετήσουμε την φύση του, να την καταλάβουμε και να προσπαθήσουμε, όσο είναι δυνατό, να την αλλάξουμε. Βέβαια το τελευταίο δεν είναι απλό. Χρειάζεται χρόνος, κόπος και κόστος. Ψυχικό κόστος προερχόμενο από την εφήμερη παραίτηση και την ενασχόληση περί πραγμάτων φιλοσοφικών , καθώς και με την συνειδητή αρνητικότητα η οποία μπορεί να εκφράζεται συνειδητά, από ενάντια στην κατεστημένη διασκέδαση έως και την απαξίωση των πολιτικών, χωρίς όμως την παραίτηση μας.

Να κατανοήσουμε με λίγα λόγια τι είναι δυνατόν να κάνουμε, σε σχέση με τον εαυτό μας, σε σχέση με τις ψυχικές μας αναζητήσεις και σε σχέση με την αντοχή μας και το τι δεν πρέπει, ούτως ώστε στο μέλλον να μην μας δημιουργηθούν ενοχές και φοβίες

*

Ας υποθέσουμε ότι στέφεται κάποτε με επιτυχία μια κοινωνία αυτοδιαχειριζόμενη. Αλλά τι κοινωνία θα είναι αυτή;

Χωρίς υπόβαθρο πολιτιστικό και φιλοσοφικό;

Μία πολιτεία δημιουργημένη από την βία, τι πολιτεία είναι αυτή; Μήπως ανάλογη; Και τα άτομα που την αποτελούν αν δεν έχουν την παιδεία, τον ορθό λόγο, την πολιτιστική ανάπτυξη και μία φιλοσοφική διάθεση, η κοινωνία αυτή δεν οδηγείται στην αποτυχία της;

Επίσης αν κοιτάξουμε τα αποτελέσματα όλων των επαναστάσεων θα παρατηρήσουμε ότι αυτό που προέκυψε ήταν σαφώς σε διάσταση με αυτό που πρέσβευε η ιδεολογία των.

Εκ του λόγου τούτου είναι αναγκαίο να έχουμε μία πιο πλήρη γνωριμία με την σκέψη της ύπουλης και δόλιας εξουσίας.

Αυτή λοιπόν η πονηρή και χωρίς άλλο μπαμπέσικη και μνησικάκη εξουσία ενόσω φαίνεται να περιμένει, θα βρει την ευκαιρία, θα βρει τον τρόπο να διαβάλλει και να υποσκάψει την προσωπικότητά μας

Μπορεί ευθέως να επεμβαίνει στους σκληροπυρηνικούς αναρχικούς, συλλαμβάνοντάς τους, αλλά υπονομεύει τους συμπαραστάτες τους και ποικιλοτρόπως και από παντού. Ας μην ξεχνάμε ότι η εξουσία δρα οργανωμένα και επιστημονικά και είναι εύκολο να εισχωρήσει είτε έμμεσα είτε άμεσα στη μη οργανωμένη ή στην πλημμελή οργάνωση των αναρχικών. Έτσι σπέρνει με αριστοτεχνικό τρόπο μία «προοδευτικότητα» που μας καταστρέφει. π.χ. τα ναρκωτικά, ή τον αλκοολισμό, ή την ζωτική μας παραίτηση κ.α.. Καλλιεργεί την αυτοκαταστροφικότητα μας, τις φοβίες μας και τις ενοχές μας Γνωρίζοντας ότι αυτά που διασπείρει θα έχουν μακροχρόνιο αποτέλεσμα.

Η γενικευμένη καλλιέργεια της επιθετικότητας εκ μέρους της, δημιουργεί όλη αυτήν την σχιζοφρένεια με δύο στόχους Πρώτον την επικράτησή της Και δεύτερο την καθ' εαυτή αλλοίωση της ψυχής και του πνεύματος του ανθρώπου.

Οι ενοχές οι οποίες λειτουργούν υπόγεια, υποσκάπτουν χωρίς να το καταλάβουν το υπό διαμόρφωση άτομο. Διότι το κοινωνικό υποσυνείδητο δρα ύπουλα σε ένα αμαθές ως προς τις πράξεις του συνειδητό, σε άτομα που έρχονται σε αντίθεση ως προς την κοινωνική δεοντολογία. Έχοντας αυτά τα στοιχεία έρχεται και η επιστημονικώς συγκροτηθείς εξουσία, ως Θεός, ή ελέω Θεού και καλλιεργεί αυτές τις ενοχές και σπέρνει φοβίες και τιμωρίες. Σπέρνει όμως και τον θάνατο, είτε τον φυσικό είτε τον πολιτικό.

Τα όπλα της η γενικευμένη τρομοκρατία, η αλλοτρίωση και ο αφιονισμός

Οι φοβίες και οι τιμωρίες μέσω της τρομοκρατίας αλλά και η κολασμένη, η μη συμβατή με την φύση, «προοδευτική» ζωή εξάπτουν τις ενοχές και οδηγούν στην τρέλα, στον αλκοολισμό, στην απομόνωση, στον Σαι Μπάμπα, ή στο Άγιο Όρος.

Και ξέρει που απευθύνεται. Απευθύνεται σε άτομα νεαρά, ευαίσθητα, φιλοπρόοδα και ευάλωτα. Νεαρά και ανήσυχα πνεύματα και ως προς την ηλικία, αλλά και ως προς τις ιδέες τους, που θέλουν να δώσουν απαντήσεις στα μεγάλα ερωτήματα και τα γιατί, της ανθρωπότητας.

Ευαίσθητα ως προς την φύση και τους ανθρώπους. Φιλοπρόοδα ως προς την αδικία ακολουθώντας ενστικτωδώς έναν δρόμο διαφορετικό από τον εγκλωβισμό τους στα πατριαρχικά κόμματα. Έτσι ακολούθησαν εμμέσως θεωρίες εμπνευσμένες από τον Επίκουρο, τον Διογένη, τους κυνικούς κ.α. Έλληνες Φιλόσοφους από τους οποίους εμπνεύστηκαν οι σύγχρονοι Αναρχικοί Ακτιβιστές.

Επίσης σημαντικός παράγων είναι η σεξουαλική καταπίεση του παρελθόντος ή η σεξουαλική αλλοτρίωση του σήμερα και οι αντιερωτικές καταστάσεις και πρακτικές των μεγαλύτερων τους. Επίσης οι φθαρμένες, από το χρήμα και την δουλειά, σχέσεις των ανθρώπων. Το δεν με καταλαβαίνουν! καθώς και οι σχέσεις των γονέων τους.

Ακόμα οι κοινωνίες που προέκυψαν μετά την παγίδα που έστησαν στην ανθρωπότητα οι μονοθεϊστικές θρησκείες, στηρίζονται στην μάζα. Σ αυτήν την άμορφη μάζα που ότι το διαφορετικό το απορρίπτει. Είναι αυτές οι μαζικοποιημένες κοινωνίες στις οποίες διαχέεται το βλέμμα ενός βλοσυρού και τιμωρού Θεού και από τον οποίον αντλούν την εξουσία τους τα διάφορα κέντρα καταπίεσης του πληθυσμού

Από αυτά που είπαμε αν δεν διαθέτουμε την ανάλογη έστω αυτογνωσία τότε είναι μαθηματικά σίγουρο ότι θα μας δολοφονήσει και πνευματικά και ψυχικά και σωματικά

Δηλαδή λειτουργούν καταλυτικά σ' έναν ευάλωτο άνθρωπο με αποτέλεσμα ο άνθρωπος αυτός να ψάχνει να βρει διεξόδους. Και τις βρίσκει στις δεδομένες από την εξουσία διεξόδους που δεν είναι διεξόδος αλλά είσοδος μέσα σ ένα κολασμένο σύστημα.

Αηδιασμένος, βαλαντωμένος, περιφρονημένος, ταλαιπωρημένος, καταπονημένος, τρελαμένος, αποχαυνωμένος και άρρωστος ψυχικά και σωματικά. προσπαθεί γύρω στα τριάντα του να δώσει ένα κίνητρο για να συνεχίσει να ζει. Όμως αυτή η ώθηση στραπατσάρεται στους διάφορους τσαρλατάνους και δαιμονοδιώκτες οι οποίοι με πονηρό τρόπο διαιωνίζουν αυτό το απεχθές σύστημα. Προσκρούει στον θαυματοποιό Σαι Μπάμπα ή στους Κρίσνα ή στους τα φαιά φορούντες καλόγερους του Αγίου Όρους που πολλοί καταφεύγουν για να βρουν την ψυχική τους θεραπεία από την εντέχνως διοχέτευση ενοχών από την εξουσία.

*

Όμως μπορεί ένας νέος να έχει αναπτυγμένη αυτογνωσία;

Όντως είναι ένα καλό ερώτημα και η απάντησή του δίνεται μέσα από τις αντικειμενικές συνθήκες που επικρατούν οι οποίες δεν είναι άλλες, από την απαξίωση του ατόμου και την καταπάτηση των ατομικών πρωτοβουλιών.

Θα μπορούσαν σ' ένα διαφορετικό και ελεύθερο περιβάλλον περιβάλλον να ερευνούν και να συνδιαλέγονται ελεύθερα και να δημιουργήσουν την ζωή τους με βάση το φιλοσοφικό τους θέλω.

Γιατί τα παρεξηγημένα άτομα αυτά και δημιουργικά είναι και έχουν έφεση προς τα γράμματα και σπινθηροβόλα είναι. Ακόμα είναι πιο έξυπνα και πιο καταρτισμένα απ' όλους αυτούς που μας κάνουν τους ξερόλες τηλεοπτικούς προπαγανδιστές της υπάρχουσας «Δημοκρατίας».

Αν φτάσει η εποχή για μια γενικευμένη εξέγερση δεν θα χρειαστεί καν να πραγματοποιηθεί, αν όλα τα άτομα είναι συνειδητοποιημένα. Η λογική είναι μία, τα συμφέροντα είναι διαφορετικά.

Με τιμή

Μπάμπης Πατζόγλου

Copyright©Μπάμπης Πατζόγλου

[αρχή σελίδας](#)

Θοδωρής Βοριάς

ΑΝΙΑΙΝΕΣ

[1]

Άγγελοι φονιάδες
τις νύχτες του έρωτα
τραβούν κάτω απ' τα πόδια σου
τα πεταμένα ρούχα.

Γλιστράνε μέσα τους,
σκοτώνουν
τις τελευταίες σου ανάσες.

Φλέγεσαι και λιώνεις
πάνω από τα νεκρά σου ρούχα,
στάζεις στα μάτια
που σε κοιτάζουν απ' τα μανίκια τους,
απ' τα διαρρηγμένα φερμουάρ τους.

***

[2]

Βγήκε στη βροχή
να γυρέψει
στις ψιχάλες
τα δάκρυα
που έγιναν αγίασμα.

Πέταξε τα ρούχα
να ξεπλυθεί
απ' τα ξένα αποτυπώματα,
ν' ανταλλάξει μοναξιά
με το θεό.

***

[3]

Στρατευμένος

Τις νύχτες ξαπλώνει
κι ονειρεύεται
ανθρώπους που παραμένουν άνθρωποι,

κι ύστερα
-τόσα χρόνια το ίδιο όνειρο-
μαζεύει σκόρπια κουρέλια αξιοπρέπειας,
να ράψει μια σημαία
για το τέλος,
για να σκεπάσει την καρδιά του
στην εξόδιο ακολουθία.

***

Κάτω από τα δέντρα

Ξαποσταίναμε κάτω από τα δέντρα,
απλώνουμε τις σκέψεις μας
και βάζαμε φωτιά με τα λόγια
-γιατί κάτω από τις σκιές των δέντρων
ο κόσμος γίνεται εύφλεκτος.

Με το τραγούδι των τζιτζικιών
τα όνειρά μας κατέβαιναν από τα ψηλά βουνά,
ξαπλώνονταν στα πόδια μας,
τα χαράζαμε στο χώμα με ψιλές βεργούλες.
Στη μικρή αυλακιά της ζωγραφιάς
το χώμα σκούραινε
κι άφηνε τη μυρωδιά της θαμμένης βροχής να μιλήσει.

Ο καπνός των τσιγάρων μας
ήταν καπνός απ' τις κολλημένες αφίσες
που κάποιος, κάποτε έβαλε φωτιά
μια νύχτα στην Αριστοτέλους...

-τοίχοι φλεγόμενοι, κάτω από τα δέντρα,
κι η ζωή μας κολλημένη πάνω τους
να βρωμάει συνοικία.

***

Ρωγμές στη νύχτα

I

Ξέρεις πως κρύβω
ένα κομμάτι νύχτας
μες στην τσέπη μου.

II

Αν υπήρχαν παραθύρια,
τ' άστρα θα σεργιανούσανε
τα κρεμασμένα όνειρά μου
σ' ένα καρφί του τοίχου.

Αν υπήρχαν πόρτες
ίσως ερχόταν κάποιος
μ' ένα πρόσωπο φεγγάρι,
με λόγια νυχτοπούλια,
μαθημένος να τραγουδάει
με τα τριζόνια.

Ίσως ερχόταν μια γυναίκα
βγαλμένη από τ' αρώματα
της φλαμουριάς.

III

Μαύρες μορφές κρυφοκοιτάζουν
απ' τις ρωγμές της νύχτας μου.

Με τη σιωπή μου υφαίνουν όνειρα.

Με τις ανάσες μου
ξεγεννάνε τα μυστήριά τους.

Κλέβουν το άρωμα του ύπνου μου
για να ντυθούν.

Copyright©Θοδωρής Βοριάς

[αρχή σελίδας](#)

Δημήτρης Αθηνάκης

-attende-

ποτέ ξανά ένα τραπέζι δεν έχει σταθεί με τόση ευχέρεια ανάμεσά μας
Ανη Κυπριάδη, Περπατώντας αργά στην κάμαρά μου

Ήρθες.

Ναι.

Ναι.

Πώς είσαι;

Εσύ;

Πού ήσουν;

Είχα πάει να... Προσπάθησα. Δεν... Ποτέ.

Λες ψέμματα.

Αλήθεια.

Τι αλήθεια; Ψέμματα.

Αλήθεια.

Ναι.

Τι ναι;

Σταμάτα. Δε με φοβίζουν αυτά.

Φοβάσαι;

Λίγο.

Δε σ' ακούω. Συγγνώμη.

Δε θέλεις. Με συγχωρείς.

Θυμάσαι;

Ξέρεις. Σαν χαμένος πολεμιστής, εμπόλεμος ζητιάνος, παγιδευτήκα λίγο πιο πάνω από τις νύχτες μας, αγέρωχα και με ευτέλεια κραδαίνοντας τους αιώνες. Κάθε πρωί μπερδεύω καληνύχτες.

Κλείσε τώρα τα φώτα! Τώρα! Κουράστηκα. Κουράστηκες. Γιατί δε μιλάς πια; Πού χάνεσαι;

Πού χάθηκες; Μίλα μου, βρίσε με, καθάρισέ με. Δεν έχω δοκιμάσει τίποτα. Τίποτα δεν έχω μάθει. Μαζί σου τα ξέχασα όλα' και τώρα πού πάω; Χωρίς εσένα. Κουράστηκες.

Κουραστήκαμε. Δε σ' ακούω. Γιατί δε μιλάς; Ε; Μίλα τώρα που ζω ακόμα για να σε κοιτώ' μετά θα πάρω τα μάτια μου και θα φύγω. Θα σε κοιτάξω για τελευταία φορά. Μια φορά που να πάρει.

Μη μιλάς άλλο από μέσα σου. Ταξίδεψε μαζί μου. Τώρα. Κοίτα με. Ταξίδεψε τώρα. Άκου. Το ξέρω ότι θέλεις να καταργηθούν τα ταξίδια. Να μην υπάρχει καθόλου χώρος έξω από αυτόν που ζεις. Μόνη σου να χορέψεις αλλά άκου. Κάποιος κλαίει και φωνάζει. Όχι εγώ. Κάνεις λάθος.

Πάλι λάθος κάνεις, αγάπη μου. Μη με κοιτάς έτσι. Κοίτα με. Αλλά όχι έτσι, διάολε. Και τώρα που τα ξέρεις όλα, κοίτα με και μίλα μου για την αλήθεια. Ναι, γι' αυτήν. Κι εγώ σταμάτησα να φοβάμαι, αλλά δε σταμάτησα να σου μιλώ. Κάθε μέρα σου γράφω και κάθε νύχτα έρχομαι κι αφήνω ένα βλέμμα στο μαξιλάρι σου. Πού κοιμάσαι, πού γυρίζεις; Χάθηκε το φως σου. Χάθηκε

το βλέμμα σου. Σαν μπάλα έπεσε με φόρα πάνω στον τοίχο και γυρίζει πίσω πιο δυνατό τώρα αλλά ο τοίχος εκεί. Ορθός και βλάκας. Ως τοίχος. Τώρα που θέλεις να χορέψεις με τα χέρια και όχι με τα πόδια πια. Και να καταργήσεις το χορό. Και τον χώρο. Άρχισα να ζαλίζομαι. Μ'

αρέσει. Χόρεψε και μίλα μου. Σε βλέπω που φοβάσαι. Τώρα που μπορείς να χορέψεις και με τα χέρια και με τα πόδια και με το κεφάλι, φοβάσαι πως δε θέλεις να ξαναχορέψεις πια. Τόσο που ήθελες να φοβηθείς, μ' άφησες να κρυφτώ τόσο δυνατά που έφταιγα όταν ένιωσα πως δε

γινόμουν φόβος. Κοιμήσου αφού μου μιλήσεις και ζήτα μου να σε κοιμίσω. Να σε βάλω για ύπνο. Να σε κρατώ τόσο σφιχτά που να φοβάσαι όλο το βράδυ. Τώρα ξέρω κι εγώ. Και φοβάμαι κι ελπίζω να σε φοβίζω κι εσένα. Και θα χαμηλώσω τη μουσική. Να μη σε φοβίζουν οι ήχοι. Να σε φοβίζω μόνο εγώ. Μόνο εγώ να σε φοβίζω. Κι εγώ θα μεθύσω κάτω από τη βροχή των φόβων

που πονούν. Σκεπασμένος μ' εκείνη τη φλοκάτη που μια ζωή ζεσταίνει το πάτωμα που πάνω του κοιμηθήκαμε μετά από μέρες ξαγρύπνιας -εξευτελισμού για άλλους. Μέρες άγνοιας σ' ένα τίποτα και κάτι. Σ' αυτό που παλέψαμε και βάλουμε ένα τέλος άχρηστο και ψεύτικο, γεμάτο ηλίθιες παρακαταθήκες. Μα τι λέω; Τι προσπαθώ να αποδείξω και σε ποιον; Το χαμένο παιχνίδι της παράνοιας και της τρέλλας δίχως όρια. Έτσι νομίζω ότι το λένε. Βλακείες. Ξεσπάσματα της στιγμής, πολλές στιγμές μαζί και απόδειξη -κατάληξη ίσως;- η τρέλλα. Αλλά τι να την κάνεις την εμπειρία. Φοβισμένα μάτια και μαύροι κύκλοι να αποδεικνύουν τις ανεφάρμοστες ελπίδες και τα ισόβια βογκητά. Κλείστε τα φώτα επιτέλους. Να σπάσουν κι οι καθρέφτες. Να σπάσουν και να σπάσουν. Τώρα! ΤΩΡΑ!

ΝΑ ΣΠΑΣΟΥΝ! Όλοι οι καθρέφτες του κόσμου. Όλος ο κόσμος να σπάσει και να μπει σε ποτήρια και να κλειστούν τα ποτήρια στα ντουλάπια του υπογείου και να χωθούν τα ντουλάπια στη γη, στον κάτω κόσμο που είναι ψέμμα. Μόνο λάσπες, νερό κι αλάτι. Άνοιξε και δεξ. Δεν είναι πολύ μακριά η πόρτα του τάφου. Όχι δεν είναι τάφος πια. Είναι εκείνο το απαίσιο και φριχτό ανεμοκατέβασμα (ανεβοκατέβασμα λες;) της απέραντης καλοσύνης σου. Ναι, αυτό είναι. Δε μιλάς πια και καλά κάνεις. Άνοιξε όμως να δεις. Μην κρυφοκοιτάς. Πρέπει να δεις και να σε δουν που βλέπεις. Είναι ανάγκη για την ώρα. Δεν ξέρω σε τι θα μετασχηματιστεί. Τι θα γίνει από δω και πέρα. Από δω και πάνω μάλλον. Εκείνος ο αρουραίος που σου διηγούμουν κάποτε -άλλες εποχές αυτές- τα 'φαγε τα ψωμάκια του. Κι εμείς. Αλλά εμείς είμαστε κάστορες. Παιδιάθεν. Κοίτα και θα τις δεις τις γάτες που σε απειλούν με τα μουστάκια τους. Εγώ δεν ξέρω να ζω πολύ. Μόνο λίγα πράγματα μπορώ να σου πω και καλά θα κάνεις να βγεις και να δεις. Έστω να βγάλεις μόνο το κεφάλι σου. Αλλά ξεκάθαρα πράγματα. Όχι λαθροοράσεις και τα ρέστα. Να σε βλέπουν και να είσαι περήφανος. Μια πετριά από δω μια από κει' πού να σταθείς. Μπορείς, δεν μπορείς. Και να μπορούσες δηλαδή πού να βρεθεί ίσκιος. Ούτε ήλιος έμεινε. Ούτε μύτη που να μην άνοιξε. Αίματα και μύξες. Μη σιχαίνεσαι. Δεν κάνει καλό στην λαθροφθαλμία που θες να αποκτήσεις. Θέλεις δε θέλεις. Η θάλασσα δεν μπορεί να σηκώσει τίποτα. Η θάλασσα τέλος. Γι' αυτό σου λέω: βγάλε το κεφάλι σου τουλάχιστον και δεξ. Να σε βλέπουν όμως. Σ' το ξαναλέω. Κι αν ξανασυναντήσεις τους αρουραίους, μην τους δώσεις σημασία. Δεν υπάρχουν κι αυτοί όπως κι η θάλασσα. Μαζί πάνε αυτά. Ομού, λέγαμε στο σχολείο. Κι αυτή η ζέστη δε λέει να κοπάσει. Κουράστηκα να περιμένω το χέρι που το φυσάει ο αέρας και το στέλνει στο διάολο. Όπου να 'ναι θα 'ρθει. Εσύ εκεί: βγες και δεξ. Να σε βλέπουν που κοιτάς. Εντάξει; Μη ρωτάς για μένα: εμένα δε με φοβίζει τίποτα πια. Έχω καταργήσει το φόβο και τώρα δεν έχω την ανάγκη να φοβηθώ. Δεν υπάρχει η διέξοδος απ' τον κόσμο της αφοβίας. Σε τούτη τη στιγμή θέλω να πω και να φωνάξω αληθινά, για πρώτη φορά. Να φοβηθούν οι άλλοι απ' τις φωνές. Να γλυτώσω από κείνους που λυπούνται αυτόν που του λείπει κάτι. Να γίνει τώρα η ζήλια λύπηση. Κι η λύπηση μοναξιά. Je sais la réponse.

Attende.

J'attende και πάω. Κι ας είναι το άλγος στο νόστο θυσιασμένο.

Copyright©Δημήτρης Αθηνάκης

[αρχή σελίδας](#)

[ΣΤΕΙΛΤΕ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΑΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ, ΓΙΝΕΤΕ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΜΑΣ](#)

Μπορείτε να στείλετε κείμενά σας στο stachtes@2stratos.com συνοδευόμενα από ένα σύντομο (προαιρετικό) βιογραφικό. Κάποια φωτογραφία που να σας εκφράζει είναι επίσης καλοδεχούμενη. Χαρακτηρίστε τα κείμενά σας, είτε σαν ποίηση, πεζό, δοκίμιο κ.α. Μπορείτε βεβαίως να τα στέλνετε και άτιτλα!

Κάποια κείμενά σας μπορούν να δημοσιευτούν στην κύρια σελίδα κάποιου τεύχους αν το κρίνουμε εμείς, και μετά από έγκριση δική σας.

[αρχή σελίδας](#)

ΝΕΑ, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ και ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ. (συνεχή ανανέωση)

(κατ. 14.12.07) **Γιάννης Γκούμας «ΤΑ ΠΟΡΤΡΕΤΑ ΤΗΣ**

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ». Επιλογή - επιμέλεια: **Σπύρος Αραβανής** ΣΧΗΜΑ: 14 x 21 εκ.

ΣΕΛΙΔΕΣ: 102 ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: Δεκέμβριος 2007 **Εκδόσεις Heteron**

Τα «Πορτρέτα της ωριμότητας» περιλαμβάνουν 89 ανέκδοτα στην πλειοψηφία τους ποιήματα της τελευταίας πενταετίας και είναι η πρώτη έκδοση που ο Γιάννης Γκούμας μεταφράζει τον εαυτό του, από τα Αγγλικά. Αγγλόφωνος ποιητής -τα ποιήματά του έχουν κυκλοφορήσει από σημαντικούς αγγλικούς εκδοτικούς οίκους- έχει μεταφράσει όλους σχεδόν τους Έλληνες ποιητές στα αγγλικά (Εγγονόπουλο, Ασλάνογλου, Εμπειρίκο, Σαχτούρη κ.α.), ενώ μέχρι τώρα η ποίησή του έχει κυκλοφορήσει στα ελληνικά σε μεταφράσεις άλλων.

Κυκλοφορεί από σήμερα 5 Δεκεμβρίου στα βιβλιοπωλεία: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Ιανός, Οδός Πανός, Πολιτεία, Πρωτοπορία.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΚΟΥΜΑΣ είναι ποιητής, μυθιστοριογράφος, μεταφραστής, ηθοποιός του θεάτρου, του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, συνθέτης του Νέου Κύματος και τραγουδιστής. Γεννημένος στην Αθήνα, μεγάλωσε και σπούδασε στην Αγγλία, όπου έζησε είκοσι χρόνια. Συγγραφέας οκτώ ποιητικών συλλογών στα Αγγλικά, πέντε στα Ελληνικά (σε μετάφραση) και μιας τρίγλωσσης συλλογής στα Αγγλικά, Ελληνικά και Τουρκικά. Διετέλεσε αντιπρόεδρος της οικογενειακής ναυτιλιακής εταιρείας στον Πειραιά για αρκετά χρόνια. Το 1994 εγκατέλειψε τη θέση αυτή, για να αφοσιωθεί στην καριέρα του ηθοποιού, παίζοντας μεταξύ άλλων στο Εθνικό Θέατρο και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Η συλλογή αυτή που θα διαβάσετε

δεν είναι τέχνασμα για τη στήριξη τραυμάτων.

Δεν τρέφεται από το ευαγγέλιο
αυτοσυνείδησης και αυτοεκτίμησης.
Δεν επιθυμεί να δημιουργήσει ένα χαρακτήρα
που ελέγχει τον εαυτό του
σε μια αίθουσα όλο καθρέφτες
κάθε φορά που κάτι σκέπτεται ή νιώθει.
Την κάθε λέξη τη βαραίνει ο πόθος
για γιατρεία και όχι πλήγωμα.
Τώρα αν ο ποιητής φαίνεται να έχει ξεμείνει
παρά τη θέλησή του σε μια αιώνια παιδική ηλικία
είναι γιατί όταν
γεννήθηκε είπαν: «Είναι αγόρι».
Κι αυτό ήταν όλο.

(κατ. 14.12.07) **Elia Kazan**: Ο συμβιβασμός, εκδόσεις Μελάνη Μετάφραση: Ηλίας Μαγκλίνης, Πρόλογος: Σώτη Τριανταφύλλου Για να επιβιώσεις σε αυτό τον κόσμο, πρέπει να προσαρμοστείς, να κάνεις υποχωρήσεις - να κάνεις ένα συμβιβασμό. Για σεξουαλική και συναισθηματική επιβίωση χρειάζεται ένα γάμο. Για οικονομική επιβίωση χρειάζεται μια δουλειά, καριέρα, επιτυχία. Αυτή είναι η εκπληκτική, αξέχαστη ιστορία ενός ανθρώπου που δραπετεύει από τον συμβιβασμό του. Ο 'Έντι Άντερσον πνίγεται πίσω από τη μάσκα του "ανθρώπου που τα έχει όλα", είναι ένα δυναμικό στέλεχος, εξαιρετικός συγγραφέας, παντρεμένος με την υπομονετική Φλόρενς που τον αγαπάει, κολλημένος με τη συναρπαστική και όμορφη Γκουέν, όταν αποφασίζει να διαλύσει τις συμβάσεις. Πρόκειται για μια συγκλονιστική ιστορία. Μπορεί να σας κάνει να ξεχάσετε τους συμβιβασμούς σας

(κατ. 14.12.07) **Μιχάλης Γκανάς**: "Μηριά πατρίδα" Αφήγημα. Εικονογράφηση: Γιάννης Αδαμάκης. Η Μηριά πατρίδα είναι το μοναδικό πεζογράφημα του ποιητή Μιχάλη Γκανά. Πρόκειται για ένα λιτό και ελλειπτικό αφήγημα. Περιγράφει την προσωπική εμπειρία του συγγραφέα και της οικογένειάς του που βρέθηκαν το 1948 στις σοσιαλιστικές χώρες (Αλβανία, Ουγγαρία), παρά τη θέλησή τους, και την επιστροφή τους στην Ελλάδα το 1954. Είκοσι έξι χρόνια μετά την πρώτη έκδοση (1981) ο Γιάννης Αδαμάκης συναντήθηκε με την Μηριά πατρίδα. Καρπός αυτής της συνάντησης ενός νεότερου ζωγράφου με έναν πρεσβύτερο ποιητή, ενός παιδιού της μεταπολίτευσης με ένα παιδί του εμφυλίου και τέλος ενός Πειραιώτη με έναν Ηπειρώτη, είναι μια σειρά έργων ανάλογου ήθους με τον κόσμο του βιβλίου, αλλά με το προσωπικό ύφος του Αδαμάκη. Μερικά από αυτά τα έργα κοσμούν τη νέα έκδοση του βιβλίου από τις εκδόσεις Μελάνη.

(κατ. 14.12.07) **ARTHUR RIMBAUD** : - ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΡΑΡ.

Μεταφραστής : ΚΑΡΟΥΛΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, εκδόσεις Άγρα. Η παρούσα έκδοση συγκεντρώνει τα γράμματα του Ρεμπώ προς τη μητέρα του και την αδελφή του σπό το Άντεν και το Χαράρ, όπου ο μέγας Γάλλος ποιητής του 19ου αιώνα πέρασε τα έντεκα τελευταία χρόνια της ζωής του, σε συνθήκες δύσκολες και χωρίς εξωτισμό.

Ο Ρεμπώ εγκαταλείπει οριστικά την ποίηση στο τέλος του 1873. Μετά από απίστευτες περιπλανήσεις που τον φέρνουν για χρόνια στην Αγγλία, τη Γερμανία, την Ιάβα, τη Σουηδία, τη Νορβηγία και την Κύπρο, εγκαθίσταται από τον Δεκέμβριο του 1880 στις ακτές της Ερυθράς Θάλασσας. Εναλλάσσοντας παραμονές στα υψίπεδα του Χαράρ (στην Αβησσυνία) με αναγκαστικές υποχωρήσεις στο Άντεν ή στο Κάιρο, προσπαθεί επί ένδεκα χρόνια να κάνει την τύχη του με κάθε τρόπο: εμπόριο καφέ, θυμιάματος και φτερών στρουθοκαμήλου, κυνήγι ελεφάντων, εμπόριο βαμβακερών, ελεφαντόδοντου και δερμάτων (τίγρεις, λεοπαρδάλεις, λιοντάρια), πώληση όπλων. Παραγγέλλει συνεχώς στη μητέρα του τεχνικά βιβλία, κάσες ολόκληρες: μεθόδους μεταλλουργίας, υδραυλικής ή δομικής των οποίων το διάβασμα θα τον κάνει «να περνά ευχάριστα την ώρα». Και δεν ξεχνά μια σειρά από τις πιο ετερόκλητες συσκευές: γραφόμετρο, βαρόμετρο, εξάντα, πυξίδα, θεοδόλιχο, τηλεσκόπιο, χωρίς να υπολογίσουμε την περίφημη φωτογραφική μηχανή. Ο Ρεμπώ ζητά ακόμα λεξικά (αραβικών αλλά και αμπάρα), όπως και χάρτες. Η ενεργητικότητά του φαίνεται ανεξάντλητη: την άνοιξη του 1888 διασχίζει εξακόσια χιλιόμετρα με άλογο σε ένδεκα μέρες.

(κατ. 14.12.07) **Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας: Εκδόσεις Πατάκη**. Έπειτα από 19 χρόνια αφοσίωσης, μελέτης και σκληρής δουλειάς με έναν κύκλο συνεργατών που ξεπερνάει τους εκατό, οι Εκδόσεις Πατάκη δημιούργησαν ένα έργο που έρχεται να συμπληρώσει ένα βιβλιογραφικό κενό στο χώρο της νεοελληνικής φιλολογίας. **Το Λεξικό Νεοελληνικής Λογοτεχνίας** περιέχει λήμματα για τους δημιουργούς, για τα λογοτεχνικά έργα που ξεχώρισαν, για τα ρεύματα και τις σχολές, τα λογοτεχνικά είδη, τους όρους της θεωρίας της λογοτεχνίας, λήμματα που μελετούν τη σχέση της νεοελληνικής λογοτεχνίας με ξένες λογοτεχνίες, λήμματα για περιοδικά, μελετητές της λογοτεχνίας, ιδρύματα, εκδοτικούς οίκους και πολλά άλλα.

Πρόκειται για ένα έργο με 2.504 σελίδες και 106 συντάκτες, το οποίο φιλοδοξεί, σε μια επίτομη, χρηστική αλλά και έγκυρη έκδοση, να αποτελέσει ένα βασικό βιβλίο αναφοράς για το φοιτητή, το φιλόλογο, τον ερευνητή, το μαθητή και κάθε μελετητή της νεοελληνικής λογοτεχνίας, ενώ με την έγκυρη και ενημερωμένη βιβλιογραφία που ακολουθεί κάθε λήμμα σκοπεύει να δώσει το έναυσμα για περαιτέρω μελέτη και έρευνα στο χώρο.

Όπως γράφει ο εκδότης Στέφανος Αλ. Πατάκης στον προλογό του: «*με αυτό το έργο η Νεοελληνική Λογοτεχνία απέκτησε το λεξικό της*».

(κατ. 14.12.07) **Φαίδων Θεοφίλου**: κυκλοφόρησε **Η ποιητική σύνθεση του σε δεύτερη έκδοση** από τις εκδόσεις ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ με έντεκα σχέδια κι ένα πίνακα τού ζωγράφου Αριστομένη Τσολάκη.

Είπαν για την πρώτη έκδοση :

Ένα ταξίδι της Ψυχής και του Νου, στο χώρο και στο χρόνο της Μήθυμνας. Της Μήθυμνας του καθενός μας. Ένα ταξίδι στη μαγεία του Μυστικού, που επιάζεται στον ερωτισμό τού Φανερού.

Στη «Λειτουργία της Μήθυμνας ο Θεοφίλου, καταφέρνει να κάνει τη γλώσσα ένα με τη φύση και τη φύση λόγο και Γλώσσα, ήχο και άρθρωση μουσική, τελετουργική! Αλλά κι εκείνο: « Το φως ξεπερνά τις διαστάσεις του τρυπώντας τα βότσαλα που θα γίνουν φυλαχτά της μοναξιάς» ! τα «υδρόβια φυτά, υδρόβια σώματα πίσω από τα οποία κρύβονται ο αστακός κι ο ξιφίας που πλέκουν το θαλάσσιο σεβασμό τους και σε λίγο θ' αναδυθεί συμμαχώντας στην επιφάνεια με τον ήλιο» ! Τι δόμηση, τι ταίριασμα, τι γάμος κι ένωση.

Γιώργος Γιάνναρης

Καθηγητής συγκριτικής φιλολογίας

«Ένας πίνακας πολυμεγέθης, πολύχρωμος, ζωγραφισμένος πινελιά – πινελιά.

Η πατρίδα αναπλάθεται μέσα σε φως Τις εμπνεύσεις του ο Φ.Θ. αντλεί κύρια από την ιδιαίτερη πατρίδα του, κομίζει αυτή την ωραιότητα στη σκέψη του και προχωρώντας συγκομίζει το φυσικό και ιστορικό μεγαλείο του έθνους. Αυτόν όλο τον λαμπρό πλούτο, ως πολύχρωμο νέφος με τον αγέρα της ποίησής του, κινεί προς τας Ευρώπας και παγκοσμίως... Η συνδυαστική φαντασία τού Φ.Θ. αδελφωμένη με τον λυρικό οίστρο, οικοδομούν σκηνές εξαίσιες. Συμπληρωματικά και επιλογικά μπορούμε να ισχυριστούμε πως η ποίηση του Φ.Θ. αποτελεί ένα θρίαμβο του λυρικού λόγου, που κάτω από τον φωταδερό του μανδύα, σφύζει το ζωντανό σώμα μιας πλούσιας θεματογραφίας.

Περιοδ. Έρευνα – Θεοδόσης Δασκαλόπουλος

Κριτικός - Δοκιμιογράφος

Η Λειτουργία της Μήθυμνας του Φαίδωνα Θεοφίλου είναι μια πραγματική λειτουργία, με ιερό την ίδια τη Φύση, με αρχιερέα τον άνθρωπο και ψάλτες τον έρωτα, το φως, τη θάλασσα, τη νύχτα, τα δέντρα, τις μνήμες, την ηχώ της Ιστορίας, τις εποχές, τα χρώματα...Και λειτουργούμενοι οι αισθήσεις, τα συναισθήματα, η ψυχή, το πνεύμα, το χθες, το παρόν και το αύριο.

Σπύρος Δαρσινός – ποιητής

Σχόλιο στο διαδίκτυο

ΗΠΑ – Τενεσή

Ταξίδι στη Μήθυμνα, μέσα στο ελληνικό φως. Στις λέξεις ανιχνεύει κανείς τους ανθρώπους φιλιωμένους με τη ζωή, το θάνατο, την ομορφιά. Στο βιβλίο του Φ.Θ. κλείνεται το μαγικό χρώμα της ερωτικής σχέσης με τα νησιά και τη ζωή της Ελλάδας. Και το «ΦΩΣ ξεπερνά τις διαστάσεις του τρυπώντας τα βότσαλα που θα γίνουν φυλαχτά της μοναξιάς»

Περιοδ. ΕΨΙΛΟΝ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ

Πώς αποφάσισε ο Φ.Θ. το ωραίο ταξίδι στη διαχρονική του πατρίδα θα μας το πει με τη φωνή του Εγγονόπουλου: «Περπατούσα έτσι ανύποπτος όταν με φώναξε: /Έλληνα! Ε, Έλληνα!...» Έτσι μ' ερέθισμα τούτα τα λόγια ανταποκρίθηκε στην επίκληση σαν έτοιμος από καιρό: «Έρχομαι Μήθυμνα...»

και κουβάλησε εκεί, όλα τ' αγναντέματα της Ελλάδας, απ' τις κορφές της αιωνιότητας. Τους ορίζοντες όπως διαγράφονται στο «Πήλιο τη Λήμνο, τον Άθωνα την Αιολίδα». Αλλά κι έναν «έρωτα με τα μαλλιά του να στάζουν λάλον ύδωρ». Κουβάλησε ακόμα, τη «μαστίχα» και τα «ζεστά μάρμαρα» απ' το πύρωμα του Έλληνα ήλιου.

«...Αφετηρία, στην πορεία του ποιητή, η πέτρα κι ο άνεμος. Τέρμα, η άπλα και το βύθος της θάλασσας, η εσωτερικότητα της ενιαίας πατρίδας».

Εφημ. Ριζοσπάστης – Γιάννης Καραβίδας

Ποιητής – κριτικός

Μια θαυμάσια σύνθεση γεμάτη λυρική συγκίνηση και φωτερά ηχοχρώματα. Η λειτουργία της Μήθυμνας έχει την ιερότητα της γνήσιας ποιητικής έμπνευσης.

Γιώργος Κάρτερ

Ποιητής

(κατ. 13.12.07) **Θανάσης Παπαϊωάννου: «Γραμματόσημο και**

Ιστορία»: Η νεώτερη πορεία του ελληνικού έθνους μέσα από το γραμματόσημο ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ

Από τις εκδόσεις Ηλιοτρόπιο κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του γνωστού συγγραφέα, Θανάση Παπαϊωάννου, «Γραμματόσημο και Ιστορία».

Πρόκειται για ένα εξαιρετικά καλαίσθητο λεύκωμα που με όχημα τις διάφορες εκδόσεις ελληνικών γραμματοσήμων, προσεγγίζει και ερμηνεύει τις ιστορικές και πολιτικές εξελίξεις στη χώρα μας τα τελευταία εκατόν ογδόντα χρόνια.

Είναι φυσικό και λογικά παραδεκτό, πως κάθε γραμματόσημο, πέραν της χρηστικής του αξίας στην αλληλογραφία, σχεδιάζεται, τυπώνεται και εκδίδεται, στοχεύοντας στο να θυμίσει ένα ιστορικό γεγονός, να προτρέψει σε μια πολιτική πράξη, να καθιερώσει σύμβολα και πρόσωπα, να τιμήσει επιτυχίες και κατορθώματα, να προπαγανδίσει ή και να βοηθήσει στην παραπλάνηση του λαού, όταν αυτό βολεύει τους κρατούντες.

Και είναι κάτι παραπάνω από αναγκαίο στις μέρες μας οι λαοί να διδάσκονται από το πρόσφατο παρελθόν τους για να μπορέσουν ν' αντιμετωπίσουν το άμεσο μέλλον τους. Να γνωρίζουν την Ιστορία τους.

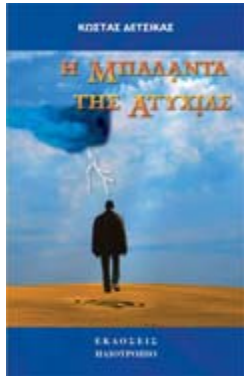
Πέρα όμως από πρωτότυπο βοήθημα στην προσέγγιση της ιστορικής πραγματικότητας, αυτό το βιβλίο του Θανάση Παπαϊωάννου αναφέρεται στη μεγάλη του αγάπη που υπηρετεί με σεβασμό τόσα χρόνια, το φιλοτελισμό, και στα πολλά και ποικίλα οφέλη που προκύπτουν από αυτόν.

Η καλύτερη απάντηση στην πιθανή απορία περί της αξίας του φιλοτελισμού έρχεται από τον ίδιο τον συγγραφέα στο οπισθόφυλλο του βιβλίου «Ο φιλοτελισμός ήταν γνώση. Ήταν γεωγραφία. Ήταν ιστορία. Αλλά ήταν και τάξη, επιμέλεια, κριτική. Μας έμαθε να στεκόμαστε μπροστά στα ιστορικά γεγονότα και να τα κοιτάζουμε κριτικά».

Άλλα λευκώματα του Θανάση Παπαϊωάννου:

*Το τραμ το τελευταίο
Ενθύμιον Αθηνών
Τα παιδικά μας χρόνια στην Πλάκα*

(κατ. 13.12.07) **Κώστας Δέτσικας: «Η Μπαλάντα της Ατυχίας», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ.** Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα γεμάτο χιούμορ που αναφέρεται στην κακοτυχία. Την κακοτυχία που δεν είναι πλήγμα στιγμιαίο για τον (κεντρικό ήρωα) Σπύρο, παρά η εκ γεννησιμιού πορεία της ζωής του που τον κάνει να νιώθει σιγουριά.

Από το «μα καλά, γιατί η Θέτιδα δεν έπιασε κι από το άλλο πόδι τον Αχιλλέα, ώστε να σιγουρευτεί η αθανασία του;» της παιδικής αφέλειας, μέχρι το «μα καλά, όλα τα νήματα της Ατυχίας μπλέχτηκαν στη ζωή του Σπύρου;», του συγγραφέα, είναι έκδηλη η συνομολόγηση για το δέος απέναντι στο ακατανίκητο. Τη μοίρα. Τη δολίως πρόθυμη να δώσει μερίδιο τύχης όπου και σε όποιον άνθρωπο θέλει.

Κι όμως, όσο σταθερή αξία κι αν έχει η ατυχία στην καθημερινότητα του Σπύρου, τόσο ο ίδιος αντιστέκεται, επιθυμώντας την ανατροπή της, αλλά και την «τέλεια» στιγμή. Θα τη ζήσει; Ο έρωτας τον περιμένει το βράδυ του Σαββάτου κι έχει, όντας παντρεμένος, μια μέρα ολάκερη να σχεδιάσει τη συνάντηση.

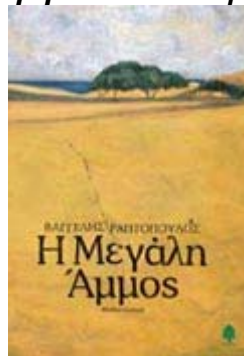
Μέσα στις σελίδες του έργου αποτυπώνεται η εσωτερική ανάγκη της μικροευτυχίας, της απόλαυσης, του παράνομου, της επιπόνησης, της κουτοπονηριάς, αλλά και του μαρασμού στην καθημερινότητα κάθε παντρεμένου. Κι αν είναι κι άτυχος...

Ένα μυθιστόρημα ... χαμόγελου.

Ο Κώστας Δέτσικας γεννήθηκε στην Ιτέα Φωκίδας το 1960. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα το 1998 με το μυθιστόρημα «Μεσοτοιχία». Ακολούθησαν άλλα δύο: «Έτος 1111» και «Ένατος Κρύσταλλος». Η δίτομη ιστορική του μονογραφία «Καραϊσκάκης» και οι εν γένει θέσεις του για ολόκληρο το 1821 χαρακτηρίστηκαν αιρετικές, προκαλώντας αντιδράσεις, σχόλια, συζητήσεις, ακόμα και επιθέσεις μέσω των ΜΜΕ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ Πεισάνδρου 9, 12135 Περιστέρι Τηλ.: 210 5766670, Fax: 210 5766535 www.iliotropio.gr e-mail: iliotropio@ath.forthnet.gr

---

(κατ. 01.11.07) «**Η Μεγάλη Άμμος**»: Το εικοστό βιβλίο του Βαγγέλη Ραπτόπουλου

κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Κέδρος» τον Οκτώβριο 2007

Με φόντο ένα αιγαιοπελαγίτικο νησί, έρωτες τόσο δύσκολοι όσο μόνο σήμερα μπορούν να είναι, κι ένας φόνος που θυμίζει άλλες εποχές. Ένα μυθιστόρημα για την Ελλάδα που χάνεται και αλλάζει, ήδη άλλαξε. Ή μήπως στο βάθος παραμένει ίδια;

Αργότερα θα καταλάβαινα ότι η Μεγάλη Άμμος δεν ήταν μόνο το ομώνυμο μικρό νησί του Αιγαίου, όπου πήγαμε τις τελευταίες μας Απόκριες με την Αμαλία. Ούτε απλώς η Ελλάδα, αυτή η ατέλειωτη αλυσίδα από αμμουδιές, όπως φαντάστηκα κάποια στιγμή. Ήταν κι η άμμος-σκόνη από τα αρχαία μάρμαρα, και η κινούμενη άμμος μιας τόσο μακρόχρονης ιστορικής συνέχειας — η ίδια η ιδέα της πατρίδας που κοντεύει πια να γίνει σκόνη. Όχι, η Μεγάλη Άμμος ήταν και είναι τελικά πολλά και τίποτα, τίποτα και την ίδια στιγμή όλα μαζί.

Είναι πρώτα απ' όλα ο έρωτας, πάντα ο έρωτας, που τόσο δεσπάζει σ' αυτό το γραπτό, με τα πολυάριθμα προσωπεία του, το ένα κρυμμένο στο εσωτερικό του άλλου, σαν τις μπάμπουσες. Ο έρωτας ανάμεσα σ' εμένα και στην Αμαλία, σ' εκείνη και στον Διαμαντή, σ' αυτόν και στη Δώρα ή ανάμεσα στον Γαβρήλο και στη Ρίτα, τη γυναίκα του δικαστή. Ο έρωτας, ναι, η μεγάλη κινούμενη άμμος μες στις μικρές ζωές μας, που όταν πέσεις στα νύχια του, ευτυχώς, κάηκες και δεν γλιτώνεις. Ο έρωτας και η άλλη όψη του νομίσματος, ο θάνατος.

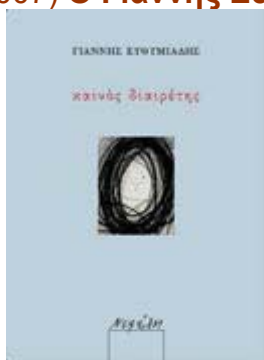
Αλλά η πιο Μεγάλη Άμμος είναι ασφαλώς ο χρόνος που κυλάει και η ζωή μας που φεύγει και χάνεται μέσα από τα δάχτυλά μας σαν μια χούφτα θαλασσινή άμμος — η άμμος του αιώνιου χρονόμετρου, της κλεψύδρας.

Ωστόσο, την ημέρα που φτάσαμε στο νησί με την Αμαλία, αυτό το χαμένο στην ομίχλη του παρελθόντος Σάββατο του Μαρτίου, ήμουν ακόμη εντελώς ανύποπτος.

[\(από τις προσωπικές ιστοσελίδες του συγγραφέα\)](#)

(κατ.30/10/2007) **Ο Γιάννης Ευθυμιάδης** κυκλοφόρησε την νέα του ποιητική συλλογή.

Πριν μερικές μέρες το έμαθα και του απευθύνω από αυτό το βήμα τα συγχαρητήριά μου. Μερικοί -και κάποιοι ανάμεσά μας- επιμένουν να περνούν ακόμη τη νιότη τους ανεξαρτήτως βιολογικής ηλικίας, και την περνούν μέσα από μυθικά τραγούδια που καταγράφουν τη δικιά τους πραγματικότητα, επομένως και τη δικιά μας, ειδικά αυτή. Η ποίηση συνεχίζει λοιπόν να έχει λόγο σε πείσμα του “ή ποίηση πέθανε”. Κάποιοι ρομαντικοί επιμένουν και τόσο το καλύτερο για μας.

Μεταφέρω εδώ το κείμενο που όπως το ονομάζει ο ίδιος **“οπισθόφυλλο”** με την ευκαιρία της κυκλοφορίας της ποιητικής του συλλογής “Καινός Διαιρέτης” των εκδόσεων “Νεφέλη”.

UPDATE

Η Επίσημη παρουσίαση του βιβλίου του Γιάννη

Ευθυμιάδη έγινε στη Γκαλερί Αργώ την Δευτέρα 5 Νοεμβρίου. Ποιήματα διάβασαν η ποιήτρια Χρύσα Αλεξοπούλου, η Λεία Βιτάλη, η Ελένη Γκίκα, ο Γιώργος Γλυκοφρύδης και ο ποιητής Βασίλης Ρούβαλης. Μουσική επένδυση της βραδιά από τη πιανίστα Αγγέλικα Παπανικολάου και τον τσελίστα Ορέστη Ζαφειρόπουλο. Την βραδιά προλόγισε ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Κώστας Σερέζης.

---

copyright2003-2006©Logo - contents may be copied. Editor, Designer-Owner : visual artist [Stratos Fountoulis](#) / copyright2003-2004©Λογότυπο "Στάχτες" -τα
κείμενα μπορούν να αντιγραφούν. Υπεύθυνος έκδοσης και σχεδίασης [Στράτος Φουντούλης](#)

Εδρα Περιοδικού: **Βρυξέλλες / Brussels, Belgium**